

POSTARNA PLACENA U PROMETU

CIENA 10 KUNA. BROJ 3

USTAŠA

VIESTNIK HRVATSKOG USTASKOG OSLOBODILACKOG POKRETA

S NARODOM-BEZ POSREDNIKA

at.: Neprijatelji i neutralci nabacili su u više navrata pitanje i držanje seljaštva u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj. Oni su, žaleći za mirotvorstvom i sporazumaštvom nekadašnjeg stranačkog vodstva hrvatskih seljaka, pokušali svijetu dokazati, kako je hrvatsko selo protiv Poglavnika i protiv vlastite države, i kako nasuprot ustaštvu partizanstvo okuplja nezadovoljne nacionalne snage — uz komuniste — u borbi na strani seveznika.

Politički najoprotniji dio hrvatskog seljaštva i uz to najpuntarskiji kraj Hrvatske nalazimo zadnjih desetljeća u Hrvatskom Zagorju. Na domak Zagreba — središnje političke kuhinje — Zagorac je ne samo mnogo izpaštao, nego i naučio. Političari, smutljivci, izbornici sjedeli su često u kola ili seonice i šetali Zagorjem sabirući uz lažna obećanja i masnu puricu: glasače, svoja pristaše. Seljački bragi i stare hiže značile su tada mnogo. Ali samo do svršetka izbora. Gospoda bi se poslije toga pokupila u grad, a sirotinja je ostala čekati do druge borbe...

Varan i zavaravan Zagorac je napoken postao fiškal, naučio je politički misliti, nadati se i biti na sprezu.

Ustaškim oslobodjenjem Države i podizanjem starih pravica na tisuclječno prijestolje Hrvatsko je Zagorje stavljeno pred nepoznanicu. Toga do sad u političkom riečniku nije bilo. Ustaše nisu došli u zabito seli tražiti glasače, nego su sami došli noseći gles Slobode. — Zagorac sporo misli i dugo treba dok potpuno povjeruje svom bližnjemu. Zato je trebalo mnogo vremena dok izčeznu magle pustih obećanja sa starih brajda, plavih trnaca i stoljetnih hiža.

Na zadnji dan Ustaške godine došao je dobar Gospodar među Zagorce, da se bez posrednika i posebnih vladarskih svečanosti uvjeri o raspoložanju svojih podanika. Onak kak se prostre najbolšem prijatelju, tako su sela i neselja dočekala državnog Poglavara.

»Da bi vladali našim krajem...« rekao je trenutno jedan klesičan Zagorac. A to bijaše rečeno iskreno kao u molitvi. Najveći nezadovoljnici i najljući borci »Za stare pravice« danas su potpuno smireni i zadovoljni »Poglavnikovom politikom«. I jedina im je želja, kako su Mu govorili, »da dojde mir Božji na Hrvatsku Državu i da Poglavnik bude naš Gospodar...«

SNIMAK S POGLAVNIKOVA BORAVKA U HRVATSKOM ZAGORJU

Od VII. stoljeća pa do pred dva desetljeća postojala je neprestano hrvatska samobitnost, a u narodu postoji o tome sve do danas potpuna svijest. Hrvatski narod je i državne osobnosti. Kroz 13 stoljeća postojao je hrvatski narod i hrvatska država, a nikad u cijeloj toj milenijskoj povijesti nisu se Srbi i Hrvati pokušali udružiti bilo narodno, bilo državno. Tobožnje Jedinstvo što ga beogradski vlastodršci sada kušaju ostvariti silom to je umjetna tvorevina i obsjena. Srbi i Hrvati nisu jedan narod, nego dva naroda, Srbija je na Balkanu a Hrvatska je u Europi.

POGLAVNIK 1936.

BEZ POPUŠTANJA

U nekom narodu mjerodavna je samo ona skupina, mjerodavan onaj sloj, ili dapače samo pojedinac, koji poštuje i slijedi tradiciju i želi ostvariti vjekovne društveno-političke i kulturne težnje i zadatke toga naroda. Zacielo je na strani tih i takvih pregalaca većina; no kad bi oni i ostali u manjini, čak sasvim neznačajno, po vlastita, da su jedino mjerodavni, bila bi i dalje samo njihova, dok bi činjenica, da je većina protiv njih, ukazivala tek na čudoredno i duhovno opadanje u tom narodu.

O nama Hrvatima može se bez pretjerivanja reći, da su veoma često u naše ime govorili i o nama odlučivali — nemjerodavni. Ti su počinili prvu pogrešku već time, što su »vodili politiku«, umjesto da su učili, kako će postati tumači narodne volje. Oni su bili političari, umjesto da budu psiholozi naroda, koji će se savjestnim i dugotrajnim proučavanjem stalno približavati narodnoj duši sve dotle, dok ova za njih ne postane u punom smislu rieči otvorena knjiga.

Narod kao cjelina — a u tome upravo i leži težkoća da ga se dokuči — ne govori riečima, nego osjećajem. On ne umije riečima izraziti ono, što hoće, niti prosvjedovati protiv onoga, što ne će. Ali on spontano reagira na svaki čin svojih predstavnika — ne možda talasanjem masa, no toliko više i prije otvaranjem svoje nutrinje i poklonom svog srca i povjerenja, kad se radi o nečemu, što je u skladu s njihovim stoljetnim predajama, a nepovjerenjem i udaljivanjem, odtudjivanjem samozvanim vodjama, kad ovi ne zastupaju njegova životna načela.

Hrvatski narod, etički zdrav i politički zrio, izpovijedao je vjekovima osnovno načelo svoje politike: ne odstupiti od svoga prava, ne popustiti neprijatelju. Bez popuštanja prolazio je taj mali narod kroz svoju povijest. Desetkovan poradi toga tko zna koliko puta, krivo osumnjičen, prezren i zapostavljen, on je izdržavao sve te nedaće i po toj izdržljivosti zapravo pobjeđivao. Najveća je naime pobjeda — ostati.

Mi smo ostali narod, uza sve to, što su nam »naučeno« dokazivali, da smo samo pleme. Ostali smo Hrvati, uzprkos toga, što smo imali biti sad Talijani, Austrijanci i Mađari, a sad opet Turci i Srbi. Ostali smo nepopustljivi i onda, kad su nam, pošto su bez uspjeha na nama okušali sve moguće stvarne narodnosti, nastojali silom nametnuti izmišljenu jugoslavensku narodnost.

U Hrvatskoj su dakle i za hrvatski narod mjerodavni samo oni, koji zajedno s njim i u njegovo ime čvrsto i nepokoljebljivo zastupaju i brane načelo nepopuštanja.

Ne popuštamo, kad se radi o narodnosti, jer naša je narodnost hrvatska. Ne popuštamo, kad se radi o državnoj pripadnosti, jer mi smo 1102. i 1527., 1918. i 1941. pripadali samo — hrvatskoj Državi. Njoj pripadamo i danas, a o drugoj kakvoj ne želimo ni razpravljati, a kamo li priznavati je.

Suvremena Hrvatska ne treba ljudi, koji bi se obrtimice bavili politikom, kako je to bilo sve do Oslobođenja, jer sada politiku ne vode više pojedinci, nego sav narod, i ne više demagogijom, nego s puškom u ru-

Treba odmaknuti korak dva od grada i već nas sa svih strana okružuju nedaće terena. I nama koji smo tek na prolazu kroz snježnu pustoš sjeda na dušu inje ratnih nevolja, a kako li je tek onima pod puškom, koji — lišeni svake udobnosti — i tako-rekuć osudjeni na samoću pogibeljnog čarkanja — trajno tu bdiju uz prolaze osiguravajući bezbrižnost građana . . .

Tri godine snosio je narod na razasutim postavima hrvatskog obranbenog bojišta sam svu težinu ratnih napora. Sada je u najljucem i završnom hrvanju pozvan od države u redove narodne obrane i gradjanin. Njegova je dužnost i zadaća lakša od one, koju i dalje vrši vojska. Ali je zato ulog pomoćnih snaga osobito važan i potreban u danima kada se bojna crta gigant-skim naponom izpravlja u našu korist.

Neka žrtve i zasluge terena budu početnica za sve one, koji će sutra stati pod ratnu zastavu hrvatskoga naroda.

IZ POSTROJNICTVA

IMENOVANJA I ODLUKE MINISTRA POSTROJNIKA

»Odlukom ministra postrojnika od 28. II. 1944. broj D. p. 287/1944. priznato je Jeli Valenčić iz Breze, kotar Bjelovar, udovi iz pokojnog Andrije Valenčić, životom postradalog ustaškog zbirnika, temeljem §§ 4. i 8. zakonske odredbe od 6. kolovoza 1943. broj CLVII. 1915. D. V. 1943. o državnoj pomoći postradalim dužnostnicima »Ustaše« — hrvatskog oslobodilačkog pokreta, i njihovim obiteljima pravo na državnu pomoć u visini obiteljski mirovine državnog službenika I. dočimovnog razreda s 30 godina navršene državne službe.«

»Odlukom ministra postrojnika od 28. II. 1944. broj D. p. 340/1944. priznato je Ani Bartolin iz Drnja, občina Drnje, kotar Koprivnica, udovi iz pokojnog Ljudevita Bartolin, životom postradalog ustaškog pobočnika, temeljem §§ 4. i 8. zakonske odredbe od 6. kolovoza 1943. broj CLVII. 1915. D. V. 1943. o državnoj pomoći postradalim dužnostnicima »Ustaše« — hrvatskog oslobodilačkog pokreta i njihovim obiteljima pravo na državnu pomoć u visini obiteljske mirovine državnog službenika II. činovnog razreda 3. plaćevnog stupnja s 35 godina navršene državne službe.«

Odlukom ministra postrojnika od 31. X. 1944. broj D. p. 328/1944. priznato je Katiji Dajak iz Ciste, občina Imotski, kotar Imotski, udovi iz pokojnog Marijana Dajak, životom postradalog ustaškog tabornika, temeljem §§ 4. i 8. zakonske odredbe od 6. kolovoza 1943. broj CLVII. 1915. D. V. 1943. o državnoj pomoći postradalim dužnostnicima »Ustaše« — hrvatskog oslobodilačkog pokreta i njihovim obiteljima, pravo na državnu pomoć u visini obiteljske mirovine državnog službenika X. činovnog razreda s 35 godina navršene državne službe.«

»Odlukom ministra postrojnika od 14. II. 1944. broj D. p. 335/1944. priznato je Luciji Kardum iz Zagreba, udovi iz pokojnog Alojzija Kordum, životom postradalog ustaškog logorskog pobočnika logora Priedor, temeljem §§ 4. i 8. zakonske odredbe od 6. kolovoza 1943. broj CLVII. 1915. D. V. 1943. o državnoj pomoći postradalim dužnostnicima »Ustaše« — hrvatskog oslobodilačkog pokreta i njihovim obiteljima pravo na državnu pomoć u visini obiteljske mirovine državnog službenika X. činovnog razreda s 35 godina navršene državne službe.«

BEZ POPUŠTANJA

ci. Oružje, što ga ni pred kim ne polažemo, danas je simbol našeg vrhovništva i naše nepopustljivosti.

Predaju hrvatskog naroda sledi danas jedinstvena hrvatska vojska, jer ona želi, čuvajući i braneći napadnutu hrvatsku Državu, ostvariti naše vjekovne težnje slobode i pravde. Kod nas je dakle mjerodavan samo borac mačem ili perom za našu narodnu i državnu samostalnost, kojemu je savršeno svejedno, s koje strane svieta neprijatelj dolazi i kako se zove.

Bez popuštanja, uztrajno i vjerno uz svoju zastavu slobode i časti, kroči hrvatski narod napried. Pred njim su zapreke, a iza zapreka je pobjeda. Ponosno, samopriegorno, mi joj idemo sigurnim korakom ususret.

E. VITKOVIC

Broj 4850/44.

Zagreb, 23. studenoga 1944.

IMENOVANJE

Temeljem § 56. odj. 2. Propisnika o zadaći, ustrojstvu, radu i smjernicama »Ustaše« — hrvatskog oslobodilačkog pokreta — od 11. kolovoza 1942., a na prijedlog stožernika, upućenog Zapovjedništvu ustaša, imenujem ustašu Manu Bilovića, činovnika gradske munjare iz Karlovca, pobočnikom za društveno-gospodarska pitanja Ustaškog stožera Pokupje, sa sjedištem u Karlovcu.

Za Poglavnika i Dom spremni!

Postrojnik:

Dr. Lovro Sušić

Broj 4851/44.

Zagreb, 23. studenoga 1944.

IMENOVANJE

Temeljem § 56. odj. 2. Propisnika o zadaći, ustrojstvu, radu i smjernicama »Ustaše« — hrvatskog oslobodilačkog pokreta — od 11. kolovoza 1942., a na prijedlog stožernika, upućenog Zapovjedništvu ustaša, imenujem ustašu Stjepana Funjaka, nadstožnika željezničke postaje iz Karlovca, pobočnikom za nadzor Ustaškog stožera Pokupje, sa sjedištem u Karlovcu.

Za Poglavnika i Dom spremni!

Postrojnik:

Dr. Lovro Sušić

Broj 44/45.

Zagreb, 8. siječnja 1945.

IMENOVANJE

Temeljem § 47. odj. 4. Propisnika o zadaći, ustrojstvu, radu i smjernicama »Ustaše« — hrvatskog oslobodilačkog pokreta, od 11. kolovoza 1942., a na prijedlog Zapovjedništva Ustaša imenujem ustašu Petra Jančijeva iz Gjurjevca logornikom ustaškog logora Gjurjevac.

Za Poglavnika i Dom spremni!

Postrojnik:

Dr. Lovro Sušić

»Odlukom ministra postrojnika od 28. II. 1944. broj D. p. 336/1944. priznato je Kati Miškec iz Torčeca, občina Ludbreg, kotar Ludbreg, udovi iz pokojnog Josipa Miškec, životom postradalog ustaškog zbirnika, temeljem §§ 4. i 8. zakonske odredbe od 6. kolovoza 1943. broj CLVII. 1915. D. V. 1943. o državnoj pomoći postradalim dužnostnicima »Ustaše« — hrvatskog oslobodilačkog pokreta, i njihovim obiteljima pravo na državnu pomoć u visini obiteljske mirovine državnog službenika I. dočimovnog razreda 1. plaćevnog stupnja s 35 godina navršene državne službe.«

NOVOSTI IZ SVIETA

UŽ DRUGI TEHERAN

— Kao što je nekoliko sretnih vojničkih podhvata, posebno onaj od 16. prosinca prošle godine razvedrilo obzorje izgleda Njemačke i njezinih saveznika na početku godine 1945., tako su na anglosaskom vidokrugu izkrsle nove sablasti, koje između tlo pod nogama američkoj i engleskoj bezbrižnosti i uvjerenju u pobjedu, koje je izgrađeno u minulih dvanaest mjeseci. Upravo pred odlučnu bitku, kada se »saveznicima«, zagrezlim daleko od svojih pričuvnih i obskrbnih središta duboko u evropsko tlo, trebalo sabrati i odmjeriti svaki udarac za što bolji učinak, nastupila je opet jedna kriza u njihovim odnosima. Nije to doduše prva takva pojava u njihovom taboru, ali je ova posljednja obilježena činjenicama, koje bi mogle biti poraznim. Jer, dok su u prijašnjim nesporazumima svi podjednako izticali uz svaku oštriju riječ i potrebu, da se spor riješi bez dubokih potresa i takovih rješenja, koja bi išla na uštrb jednoga od trojice, dolje se u ovome času vodi žučljivo dobacivanje putem novina, gdje se svakoj od spomenutih velesila predbacuje najotvorenije teške prekršaje međusobnih utanačenja sa posebnom nesuzdržljivošću, bez ikakve težnje da se zadrži pristojan oblik pregovaranja.

Ne ulazimo u razpravu, je li to posljedica živčane napetosti zbog odsudnosti časa ili čega drugoga, ili mislimo, da ne ćemo reći previše, ako označimo sadašnje razdoblje američko-sovjetsko-britanskog obćenja slabo prikrivenim ratom svih protiv sviju. Englesko-boljševičko suparničtvo na Kontinentu, kao stara pojava, sada se pojavilo u dosad bezprimjernoj žestini, a čitav je spor povećao i nesklad između Londona i Washingtona. Amerika nalme, koja je u više navrata htjela pokazati, kako joj nije do mješanja u unutarnje prilike evropskih naroda, uspjela je ipak osigurati sebi neposredni uvid i uticaj na prilike u »oslobodjenim« područjima. La Guardiño imenovanje je dokaz takve politike. Istodobno, američki tisak obara se na uplitanje Englezke u unutarnje uređenje Italije, Belgije, Grčke i ostalih osvojenih zemalja, dok ova sa svoje strane otvoreno kritizira američki ulog u ratu i držanje Sjedinjenih Država Amerike. Ta obostrana novinska i krugovalna paljba ostavlja u anglosaskim zemljama utisak, koji je vrlo dobro označio britanski govornik Mac Donald Hastnigs riječima, da se sam sebi pričinja kao da je u društvu, u kojemu se svi gosti međusobno nabacuju kamenjem.

U takovom političkom podneblju imao bi se ostvariti ponovni sastanak Staljina, Churchilla i Roosevelta, koji je ponovna izvedba Teheranske komedije s umanjnim izgledima u kakav-takav uzpjeh. Već i samo mjesto sastanka predstavlja kamen spoticanja, jer se Staljin nikako ne da iz svoga duplja, budući da tamo ima najveće mogućnosti prisiliti svoje subesjednike na popuštanje, a englesko je javno mišljenje i suviše ogorčeno prosjačkim podoknicama i vandrokaškim izletima svoga Premiera diljem čitavog svijeta. Roosevelt se u krajnjoj nuždi služi svojim zdravstvenim stanjem kao izgovorom. A pitanja, koja očekuju taj sastanak, zbog svoga konačnog rješenja zapliću se u međuvremenu u nedogled. Otvoreno pitanje Poljske stavlja čak i hladnokrvne englezke cincare u zabludu. U Grčkoj se izravno sukobljuju sovjetske crvene predhodnice pod oznakama ELAS-a sa vojnicima Imperije. Ta čarobna sjednica, što više, trebala bi uskrisivati i mrtve, te ustanoviti konačno uređenje t. zv. federativne »Jugoslavije«. O ostalim pitanjima sva trojica najradije uobće šute.

Gomile u pozadini, nadražene bezobzirnim promičbenim brbljarijama, zahtjevaju rješenja za probleme, koji će u svakom slučaju imati presudnog značenja za konačnu poslijeratnu organizaciju svjetskog poredka, a dnevno ih novinstvo, papagajski trubi danonice. Razpucane temelje suradnje nastoje zadržati na okupu izjavama o potrebi ponovne uzpostave ratne osnove, ali izgleda, da je to preživjeli savjet i nemoguća mogućnost. Lom prieti u nepoznatoj budućnosti, pa je svima na umu samo način, da se izvuče barem temeljna vrijednost uloženi glavica.

G. Sumner Welles mogao je bez ikakvog pretjerivanja izjaviti: »Sjedinjene Države ulaze u novu godinu s nesigurnošću, kakove nije bilo još od početka rata. Dok naši vojnici prinose najveće žrtve, čini se, da su naši ratni ciljevi sve manje jasni i da su nesigurniji nego prije tri godine.«

U Londonu i Moskvi misle također tako.

NAJTEŽA KUŠNJA ZA SAVEZNIKE

Stockholm. — Proglašenje privremene poljske vlade u Lublinu nije doduše iznenađenje za Washington, ali se u tamošnjim političkim krugovima ipak spoznaje opasnost, koja je nastala novim položajem, započinje posebna viest »Stockholms Tidningen« iz New Yorka. Američko ministarstvo vanjskih poslova stavljeno je pred tešku odluku, koja će imati utjecaja ne samo na sveukupnu buduću američku politiku, nego i predstavlja ozbiljno ugrožavanje odnošaja, do kojih bi moglo doći između triju savezničkih velesila. Na sastanku predstavnika novinstva u ponedjeljak izjavio je ministar vanjskih poslova Stettinius, da Sjedinjene Države i nadalje kao i do sada priznaju poljsku izbjegličku vladu u Londonu. Ozbiljno je pitanje sada za američko ministarstvo vanjskih poslova, da li će ovo priznanje opozvati i preneti ga na lublinsku vladu, te prema tome odobriti i utvrđivanje granice u Istočnoj Poljskoj, kojoj se je do sada otvoreno suprotstavljalo. Ovakvo promienjeno američko držanje u tom pitanju moglo bi izazvati ipak ozbiljnu oporbu sa strane američke javnosti, koja je većim dijelom protiv rješenja pograničnog pitanja, koje nije priznato sa strane poljske vlade u Londonu, Washington ipak uviđa, da se radi o mnogo važnijoj stvari, nego li samo o pograničnom sporu. Time stvarno nastaje najteža kušnja za odnošaje između saveznika, koja može imati dalekosežnih posljedica.

NEODREĐENO STANOVISTE LONDONA

Berlin. — U berlinskim političkim krugovima pripisuju najveće značenje novom razvoju poljskog pitanja, čija je glavna značajka proglašenje lublinskog odbora privremenom

poljskom vladom. Do ovog razvoja nije nakon raznih obavijesti došlo neočekivano. Teški napadači lublinskog odbora, zapravo Moskve protiv izbjegličke vlade u Londonu i odgovori londonskih poljskih izbjeglica na ove napadače, predstavljaju po ovdašnjem shvaćanju značajke položaja, u kojem Moskva igra osobitu ulogu. Stanovište Londona još je prilično neodređeno, pa se berlinski politički krugovi za sada ne osvrću na nj. Mnogo je jasnije, naprotiv, stanovište Sjedinjenih Država, jer se u jednom očigledno s višeg mjesta nadahnutom članku »New York Timesa« kaže, da osnutak privremene vlade u Lublinu nije nikoga iznenađio, jer da se s takvim razvojem već davno računalo. Iz toga u Berlinu izvođe zaključak, da Sjedinjene Države već počinju u ovom pitanju igrati ulogu Pilata. Tu ulogu one već odavno igraju u evropskim pitanjima i to obzirom na svoju jaku uposlenost u pacifičkom prostoru.

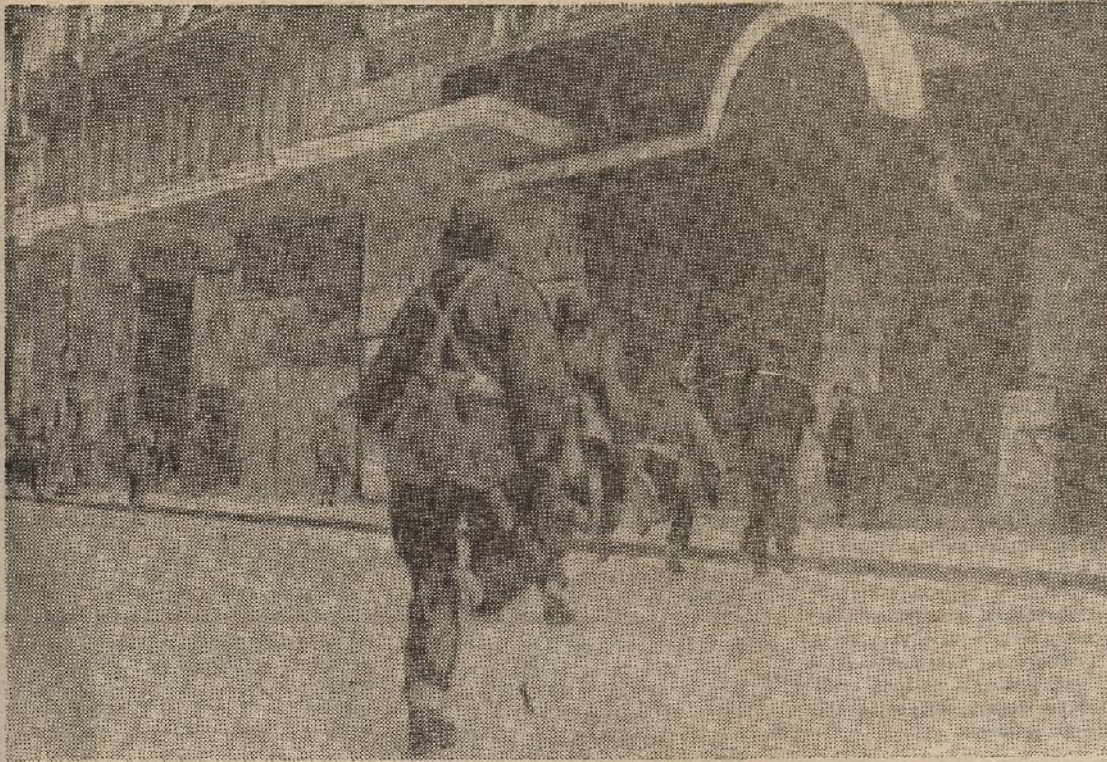
I OPET PITANJE STRELJIVA

Kako Reuter javlja iz Washingtona, iztaknuo je glavar ureda za ratnu mobilizaciju Byrnes u izvješću, što ga je podnio predsjedniku Roosevelt, žurni poziv američkom ratnom veleobrtu, da dobavu streljiva za čete u borbi održi na sadašnjoj visini. Byrnes je doslovce rekao: »Mi se ne možemo ugodno odmarati.«

Što se tiče trgovine Sjedinjenih država Amerike poslije rata, izjavio je Byrnes: »Naši poslovi po zakonu o zajmu i najmu donieli su nam u ratno doba rekordni obseg izvozne trgovine. Tako mora ostati i u našem prirađu u vrijeme, kada nastupi mir.«

DR. GÖBELS UZ NOVU GODINU

»Kad će se jednom kasnije pisati poviest ovog rata, onda

Protivno od svih očekivanja, kojima su na britanskom Otoku bili popraćeni englezki vojnici i politički podhvati na balkanskom tlu, pobjednički mimohod englezkih jedinica u Ateni izvršen je u — jednoredu. Burna počastna(?) paljba, koja je dočekala britanske padobrance sa naše slike na ulicama grčkog glavnog grada, nije bila predviđena ni u jednom političkom nacrtu »dalekovidnih« anglosaskih državnika. Ponosnog kraljevskog lava opet su jednom drzko povukli za rep, a primirje sa ELAS-om nije drugo, nego jedan od udaraca po obrazu englezkog naroda...

povjestničari ne će moći mimoići konstataciju, da je u tom vratolomnom času njemačkog i evropskog razvoja do spase-nja došlo uslied toga, što je jedan veliki vođja našao svoj narod, a narod svog vođu, te da su jedan bili dostojan drugoga.

Nemam niti izdaleka namjeru, da prigovaram ili da tugujem nad ratnom godinom 1944. Ona nam je doniela tešku školu, ona nas je teško izmučila, ali nas je dovela i k pravoj svijesti. Njemački narod nije u toj godini ostao ništa dužan. To je bila godina našeg snalaženja. Međutim na kraju te kušnje nalazi se slavije naše žilavosti.

Rat se uvijek odlučuje tek u posljednjem kolu. Kad pak u Londonu i Washingtonu i Moskvi misle, da mi pri tom ne ćemo imati više rieči, oni će ovo svoje mišljenje, kao i razna druga mišljenja o nama morati iz temelja precizipitati. Oni će u buduće morati još mnogo toga naučiti. Sinovi naroda na-

šli protivnika moraju zablude svojih vodstva plaćati svojom krvlju i svojim životima i to tako dugo, dok ne uvide, da se njemački narod ne može pobiediti, nego da je odredjen, da izvojsiti pobjedu.

Nova godina naći će nas spremne. Ne ćemo ni časka kolebati, niti gubiti hrabrost. Kao što smo svladali staru godinu, tako ćemo zagospodariti i ovom, što god nam ona doniela, mi smo na sve spremni. Njemački narod položiti će tek onda svoje oružje, kad bude pobjedu sigurno držao u svojim rukama, a niti trenutka prije. Kolikogod volimo mir, on će biti i mora biti pobjedonosni mir, kojeg se nikad ne ćemo morati sramiti. To je sada neodstupna odluka. Nova godina borba i rata naći će njemački narod i njegovo vodstvo na vrhuncu položaja.

OPET NEZAPOSLENOST

Reuterov dopisnik iz Pariza Harold King javlja o teškoj

gospodarskoj krizi u Francuzkoj. On kaže, da odmah moraju biti poduzete mjere, kako bi se spriječilo, da ne dodje do masovne nezaposlenosti. Veleobrtni život u Francuzkoj mogao bi podpuno zastati. Zbog nedostatka ugljena nastale su ogromne poteškoće, te su tvornice prisiljene gotovo svaki dan zatvarati svoja vrata. Broj nezaposlenih radnika popeo se na 650.000, dok oko jedan milijun tvorničkih radnika živi na temelju tako zvanog »75 posto«. Najveća pogibelj za Francuzku sastoji se u tom, da ona nema sirovina. Bit će vjerojatno potrebno, te će koncem ove godine podpuno zastati čitav tkalački veleobrt u sjevernoj Francuzkoj.

Atlantska povelja

»Demokracija« — zvučan naslov sam po sebi — privukao je poglede i povjerenje ljudi sa svih kontinenata. Ti su obično onda pod gotov groš uzimali sve, što je na sebi nosilo naslov: London, ili Washington. Radilo se dakako o promičbi. Stvar se je obično razpačala pod američkim ili englezkim zaštitnim žigom.

Poput Willsonovih točaka iz prošloga, tako je anglosaska promičba u sadašnjem ratu nadvuvala i razvikivala, kao evandjelje mira i pravde u svijetu, čiju bi organizaciju preuzele S. A. D. i Velika Britanija, t. zv. »Atlantsku povelju«. U njezinu korist davali su svoje glasove milijuni ljudi, koji su vjerovali u Mesijansku ulogu zapadnih velesila, za njezinu provedbu zavijali su vojnici Amerike i Englezke svoje obitelji u crno; i poraženi su se narodi upuštali u nesigurne podhvate partizanskog ratovanja, da izvojuju pravo na blagodati, koje je propoviedala zloglasna povelja.

Zloglasna? ... Naravno! Jer u času, kad su izkrvareni narodi, lakovjerni vjernici plutokratske boginje tražili provedbu osnovnih načela Atlantske povelje, pušta im predsjednik Roosevelt za vrat hladni mlaz: »Atlantska povelja uobće ne postoji«. On ruši i preostale nade licemjernim pitanjima: »Tko je vidio takvu jednu izpravu? U našem je narodnom muzeju nema!«

Atlantske povelje dakle, u čije su ime milijuni poslani na klauzicu evropskih bojišta nema, ona je plod nečije mašte, i — prema tome — svi su izgubljeni životi bezsmislena žrtva nečije grube šale. Za nas to doduše ne znači ništa, mi takvim patkama ne nasjedamo, a otkvi slučajevi raztriciajuju i one naše malobrojne, čije oči možda još u potaji zablješću sjaaj »Biele kuće«. AH — što mogu na to reći oni, koji su svoje nade u pravdu na svijetu položili u »demokracije«, oni, koji su se zaklinjali na ideje Atlantske povelje?

Neka nam na kraju bude dopušten priedlog — čitaoci će oprostiti na izrazu: — Možda bi se čast Atlantske povelje ipak moglo spasiti: Gg. američki kramari i tvorničari ... papira našli bi u njoj dobar zaštitni znak ... !

Izvještaji naših oružanih snaga spomahnju kadkada, da je zarobljeno uz ostale tvorive i — pismarske, pismohrane ili slično.

Znam i vidio sam, gdje su »drugovi« bježali bacajući od sebe sve što se moglo odbaciti pa i samu odjeću i obuću, pa gdje ne bi u tim i takovim prilikama napustili bez daljnje i »arhive« pa makar bile i »strogo poverljive«. Neki hrabriji dospiju možda spakiti ili što slično, no jedno je činjenica — nikada se nije događalo da su partizani naše natjerivali u takav blag, odnosno nikada se nije događalo, da su zarobljivali čitave pismohrane većih jedinica, recimo jednakih njihovim »brigadama« i »divizijama«.

Malo je šaljivo ustanoviti ovo i sjetiti se uz to — koliko se naduhavaju, ne bi li im ipak netko povjeravao u — junačstvo.

Medjutim i same njihove pismohrane pokazuju najbolje, s kim imademo posla. Znam posve sigurne na primjer, da su ljudi u pojedinim mjestima prilikom zapljenjenih partizanskih arhiva pronalazili, u kojem je dućanu koja omoćnica, koji komad papira ili bilo što drugo — opljačkano! To nam govore njihove arhive prije nego li smo slovo iz njih pročitali. Papirići svake vrsti i najnemogućijih oblika. Početnička slušbena »korespondencija«. Nemoguća smjesa svih na ovom području vladajućih i vladavih — blaženopodivnih pravopisa i dialekata. Rukopisi ljudi, koji s perom nisu nikada imali posla, a podpisi onih najviših često su takovi, da čovjek dobiva dojam, da osim tih pet — šest slova čovjek ni jedno drugo ne poznaje.

Dakako ne postavljam te kao absolutne pravilo, već kao — najčešće susretanu činjenicu.

Samo podpis, koji dolazi redovno negdje s lijeve strane na posebnom mjestu — redovno je drugačiji, izpisan, kratko, inteligentniji. Naime, ovdje se redovno podpisuju komesar, povjerenici, oni, što nadziru, oni, što pozivaju na odgovornost, a i — odgovaraju za eventualno nepravovremene pozivanje drugih na odgovornost.

Nadalje obćenito pronalazimo u tim spisima bezbroj međusobnih razmitrica, natezanja, osobnih stvari, sitnica, niškorišti, kojima se posvećuje osobita pažnja, jer se radi o čovjeku, koji to može.

Ton, način pisanja je onakav, kako naši ljudi najbolje označuju, kad reknu, da se netko »pravi važan«. Neprirодно, prisiljeno, namješteno pisanje nekih »zapisa« ili »protokola« — oslovljavanje s smiješnim nazivima, kojima bi se ti isti ljudi prije par godina smijali. Napuhivanje. Svejedno radi li se o nečitljivim bilješkama za dnevni »raport« ili se radi o mjesečnim izvješćima jedinica, ili se radi o spomenutim zapisnicama N. O. odbora, ili čak o zabilješkama s kakovih tečajeva bilo koje struke. Recimo, prošlo mi je kroz ruku dvadesetak bilježnica nekog višeg bolničarskog tečaja. Nijedna bilježnica nije bila obsežnija od četrdeset stranica. Nijedna od preko dvije trećine izpunjena. Tečaj je bio završen. O svim bolestima bilo je pisano toliko, koliko znađe kod nas danas svaki prosječan čovjek. Obsežnije i više je bilo pisano o tifusu, i dakako s posebnim naglašavanjem spominjana »partizanska burad« — stratište najvećeg njihovog blaga — ušiju. Još jednoj vrsti bolesti posvećena je posebna pažnja: spolne bolesti. Jasno. U ostalim spisima iz razumljivih razloga ovakove su stvari izbjegavane — medjutim dosta je i ovo. Sjetim se i rukopisa. Između dvadesetak rukopisa bio je jedan jedini takav, za kojeg nisam bio u sumnji, je li se »posljednik«, da tako rekнем, tog rukopisa borio sa slovima ili nije. Tako eto izgleda jedan viši tečaj bolničarki. Kako je tek na nižem tečaju? Odnosno, kako je s ostalom rajom?

U posljednje vrijeme bilo je mjestimice prilike, da se naši mali crvenđači susretnu sa svojom velikom crvenom braćom. Izgleda, da su se jedni i drugi — sa crvenili — možda od stida. Naime jedni su i drugi jedni druge ipak drugačije zamišljali.

Papir sve podnosi, ali poslije i sve — kaže. Možda je to razlog, da partizani s vrlo malo junačstva povjeravaju papiru svoja recimo prava imena — svoja djela obširno na zarobljene, svoja junačstva na podhvataima. Sve je daleko više i daleko nespretnije od jedne dobre — fraze.

Medjutim i ovako pomno skrivani prati i prave nakane ipak izbiju tu i tamo. U sljedećim brojevima — na ovom mjestu donosit ćemo te i takeve primjere.

Mi pojmovno razlikujemo stvari, koje se čestoput u biti slievaju u jedno. Kod sunca možemo razlikovati svjetlo, oblik i toplinu, iako sve te tri stvarnosti u biti sačinjavaju jedno te isto sunce. Kad smo za naslov ovog članka stavili »Ustaška Hrvatska i hrvatski narod«, nismo to učinili zato, što bismo i na čas pomislili, da je Ustaška Hrvatska nešto drugo, a hrvatski narod opet nešto drugo, nego zato, da bismo mogli što točnije objasniti onaj zajednički ideal, za koji se danas borimo i umiremo, a u kojemu ćemo sutra živiti i razvijati se.

Uvijek je bilo pogibeljno polaziti ususret budućnosti s nejasnim pojmovima, sa neizgrađenim metodama i zbrkanim siljevimima.

Ova potreba — poći ususret budućnosti s jasnim pojmovima — nije ni pred jednim sadašnjim hrvatskim pokoljenjem bila tako velika i prešna kao pred ovim našim sadašnjim. Mi moramo biti posve na čistu, što hoćemo, kuda idemo, koje nas poteškoće čekaju na putu i koju duhovnu i tvarnu opremu moramo osigurati i ponijeti.

Oduvijek smo težili za potpunom državnom nezavisnošću. Mi smo je i postigli. Ali postigli smo je u ratu i to u najvećem i najstrašnijem ratu povjestnice, koji još traje. Jedno zato, što je to tek dobivena, mlada državna nezavisnost iza stoljeća patnja, pritiska i mazadovanja, a drugo zato, jer ovaj rat s čitavog neprijateljskog bojišta diže prema našoj mladoj nezavisnosti mač prijetnje i uništenja — mi moramo oprezno odklanjati od sebe opasne osjećaje opojnosti i triumfa. Taj duhovni alkohol lako smuti i bistrije glave. Ostanimo triezni! Triezan je čovjek jači od pifanog, jer posjeduje ono, po čemu je čovjek gospodar prirode i silka Božja, a to je: razum.

San o punoj državnoj samostalnosti i puna državna samostalnost, to su dvie vrlo različite stvari. Ova dva stanja mogu se zgodno usporediti sa stanjem mladića, dok sanja o ženitbi i o samostalnom gospodarstvu i s stanjem gotova čovjeka, koji već radja i odgaja djecu i brine se za hranu i obranu svoje obitelji.

Nu svi zreliji ljudi vrlo dobro znaju, da se stanoviti dio ove romantike u svakom slučaju dosta brzo razpline, da se tisuće mogućnosti svedu konačno na jednu ograničenu stvarnost, da se uz lijepe stvari neminovno priliepi po štošta manje ugodno i liepo. Ukratko: ostvareni san ipak ponešto zaostane za čarima samog čistog sna.

Pa ipak, upravo onda, kada čovjek u zrelijim godinama skine sa sebe plašt romantizma, onda je tek snažno priljubljen obitelji i imetku i onda je tek čvrsti, promišljeni i uztrajni graditelj svoga i zaštitnik svojih.

Nešto je slično i s nama Hrvatima. Mladičko doba romantizma, kada smo sanjali o samostalnoj Hrvatskoj i kada su naši sni bili suncem obasjani i cviećem ovjenčani, otišli su u nepovrat. Počeli smo jesti kruti kruh stvarnosti. Dvie silne, gorostasne dužnosti stoje pred nama: obrana i izgrađnja. Mladić je postao čovjek. Njegovo nekada razpjevano oko osjenjeno je brigama, a u njegovo gladko lice urezuju se prve bore. Treba misliti, treba napinjati sve snage.

Da bismo uspjeli svoju obranu i izgrađnju sigurno provoditi i do kraja provesti, jedina je od temeljnih potreba da pravilno ocijenimo sudjelovanje naroda u državi i da se država osnuje što dublje i što jače na snažnom narodnom temelju.

O izrazima »narod«, »domovina«, »država« suvremeni mislioci koferkalo lome. Teško je tim izrazima odrediti zajedničko i obće priznato značenje. U traženju stroge definicije ovih pojmova, slabo će nam pomoći i naši prvi pjesnici i zastupnici lijepe književnosti, uzprkos mnogih kićenih rieči, koje upotrebljavaju. Ali što se ne da skalupiti u strogo omedjenu formulu, to se ipak dađe opisati. Jedno je sigurno: ono, radi čega je domovina draga, a samostalna država uzor, nisu u prvom redu ni gore, ni doline, ni oblaci, ni ptičice, — nego živi ljudi, živi narod. Želja za ugodnim zajedničkim životom sa svojom vrstom ljudi, koja uvjetuje slobodu, koja uvjetuje prostor, a što sve omogućuje i prouzrokuje napredak, — to su pogonske snage, koje vežu narod u cjelinu, a ovu cjelinu primoravaju u borbu za nezavisnu državu. Zar nije odmah jasno, kolika je i kakva je veza između naroda, domovine i države? Domovina i država nisu nešto odijeljeno od naroda, nisu jedan pojam za sebe, razstavljeni idol sa hramom i polkonicima, nego ono veliko nešto u nama i među nama samima. Narod nije niti samo neki ud u državnom tielu. Jer je narod u čitavom državnom tielu, on je čitavo državno tielo. Jer i državni Poglavar je dio naroda, vlada isto tako, vojska isto tako, a ideologija državnog upravljanja i njezin sastav, to je opet izvadjeno (i toliko naglašujemo, da mora biti izvadjeno iz same narodne duše onako, kako se ona očituje u predajama prošlosti i u svim emancipajama sadašnjosti.

Narod dakle nije pasivni elemenat države, nego i te kakav djelatni činbenik. Što je narod djelatniji, to je država dinamičnija i jača, a što je narod manje uposlen i uveden, to je država umornija, sušičavija, sličnija razlomku. Ima i bilo je država, gdje samo u djelatnom državnom životu sudjeluje veći ili manji postotak, a veći dio naroda stoji kao posmatrač ili čak kao bolesnik. Ako takvo stanje potraje dugo, vladalački će se sloj ili umoriti ili nastradati, a u iznimnim slučajevima smije to stanje trajati kraće vrijeme, ali sa čvrstom tendencijom, da se što prije država sva i čitava sredi, složi i slije s narodom u jedno zdravo, jako i dinamično tijelo, u jedan jedini obranbeni, udarni i konstruktivni organizam.

Nijedna elita, koja djeluje kao prva konstruktivna snaga države, ne smije biti u trajnoj opreci sa svojim narodom. Ona mora biti produženje i usavršenje onih najboljih narodnih želja i težnja i narod u toj eliti mora prepoznati samoga sebe i to ono najbolje iz samoga sebe. U tome je opravdanje svake elite i u tome je njezino poslanje. Prema tomu elita se mora odlikovati i elitnom ljubavlju prema narodu i to ne prema nekom zamišljenom narodu, nego prema živom, stvarnom narodu, kakav živi oko nas. Neke opreke između elite i naroda naravno moraju biti — naime nekoliko elita vuče prema gore, prema napredku, a većina čestoput zateže prema dolje, i to ne radi ciljeva, koji bi bili oprečni narodnoj duši, nego radi niekanja i lienosti. Stoga se sam po sebi izključuje u svakoj državotvornoj skupini rat sa svojim vlastitim narodom, a nameće se sama po sebi potreba liepog postupka i pametnog predobivanja narodne većine za cilje-

ve, koji su konačno izvedjeni iz same narodne duše.

Hrvatski narod, koji je poviest zabilježila još u pradavno doba (i to uvijek) samo kao državu, a nikada kao lutačku rulju ili neodredjeno pleme ili skupinu, počevši od Harahvatiša, preko Dona do Biele Hrvatske, pa sve do četiriju hrvatskih kneževina i jedinstvene hrvatske kraljevine. — taj hrvatski narod pun je težnje da sav i cjelokupan sudjeluje u dinamici i izgradnji svoga državnog života. Tomislavova vojska i svi kasniji ratovi dokazuju, kako je hrvatski narod sav i čitav vojvao, a tisućljetne tradicije sabora dokazuju, kako je sav i čitav tražio najbolje misli za svoj državni i narodni pravac.

Evo putokaza našim nastojanjima. Ustaštvo se je rodilo u hrvatskoj narodnoj duši i zato, jer je hrvatski narod porodilo Prvog Ustašu i sve žive ustaše, a drugo zato, jer su sve dobre misli vodilje ustaštva izvedjene iz duboke i bogate zaklade hrvatske narodne duše. Suvremeno ustaštvo je samo nastavak i kumtinitet vjekovnog hrvatskog ustaštva i sadašnji su ustaše samo suvremeni potomci Petra Svačića, Kružića, Zrinjskog, Ibrišimovića, Mesića i Kvaternika. Ono nije niklo izvan hrvatskog naroda, nego u hrvatskom narodu i kao emanacija same hrvatske narodne duše. Ustašeborci, ustaše-upravnici i ustaše-misliloci moraju se složnom i uskladjenom brigom truditi, da svome napaćenom narodu dadu uvijek i u svakoj prilici razumjeti, da su oni pravi narodni sinovi, a njihove težnje samo odjek najdubljih i najčišćih narodnih težnja. Ideal mora biti: iz naroda smo, osloniti se na narod, uposliti narod, s narodom i za narod.

DR. DRAGUTIN KAMBER

BORCI PJEVAJU

Još ni zore niti dana bila
 Podigla se šarena odijela
 Odmetnici obučen tako,
 U Požegu misle ući lako,
 Udarili na grad od Vidovca,
 Traže robe i hrvatskog novca,
 Udarilo baš sa južne strane,
 Te naišli tu na domebrane,
 Koji u grad nedadu im ući,

Već ih stao izpred sebe tući.
 To pred zoru bila je subota,
 Od pucanja velika strahota,
 Od pucanja topovskih granata,
 Polupani prozori i vrata.
 Kud bi borba tu priroda vene,
 Pluću djece, djevojke i žene.
 Svuda borba neprestano vlada,
 Jurišaju i od vinograda.

Domebrani bacaju rakete,
 Vinegradi po briegu se svietle,
 A po gradu ulice se sjaje,
 Svud se puca nitko ne izdaje.
 Nekud pjesma, nekud vlada vika,
 Sve dok tane ne trefi satnika.
 Satnik Horvat u toj borbi pao,
 Svakom borcu njegevom ga zao.

Bilo nešto ranjenih vojnika,
 Od oružja naših protivnika.
 Odmetnici koji bili prvi,
 Ostavili pred linijom krvi,
 Mjeseciina, nebi mrak to gusli,
 Mnogo kapa ostade im pusti,
 Dosta ih je izgubilo glave,
 Jurišaju na Hrvate prave,

Evo što je u toj borbi bilo,
 Viču napred, samo Hevo krilo,
 Viču napred da idu Madjari,
 Al ih Hrvat dočekuje stari,
 Od pucanja Požega se ori,
 Jedna kuća od granata gori,
 Iza kuće upaljena zgrada,
 A oko nje već protivnik pada,

Znamo da ih poginulo dosta,
 Jer im ljudi i mrtvih ostala,
 Kakvi biše njihovi vojnici,
 S novinama izać će na slici,
 A kad dan se pokazao bielei,
 S Požegom se ta banda odjeli . . .
 Sastavio domebran Mijo Garašević
 14. sat IV. boj. IV. gorskog zbruga

Stari boreci prilagoduju se novim prilikama. Prokušani junaci Hrvatske udarne divizije progone neprijatelja služeći se svim suvremenim ratničkim sredstvima. Krinjanje je vojna stvar!

S POGLAVNIKOM KROZ SNIEŽNE ZAGORSKE BREGOVE — STARA GODINA U ZNAKU USTAŠKE SPREMNOSTI — POGLAVNIK U ZAVJETNOM PROSTENISTU HRVATSKOG NARODA — IZNENADJENJA, RADOST, BOZICNICE — POGLAVNICE, HVALA BOGU, DOBRO! — MEDJU POGLAVNIKOVIM TJELESNIM ZDRUGOVIMA — TOPNIČKE SALVE U ČAST VRHOVNOG ZAPOVJEDNIKA ORUŽANIH SNAGA — SRETNA VAM NOVA GODINA! — PRED JEDNIM RUDNIKOM — NAROD, VOJSKA, POKLICI, SUZE I VOJNIČKA PJESMA — SELA, ZASTAVE, DJECA . . . — TAKO JE SVRŠILA GODINA 1944. —

Pod bremenom ratne stvarnosti izoeznuli su i posljednji dani prestupne 1944. godine. Ostao je još zadnji list u godišnjaku na radnim stolovima još dvadesetčetiri sata na dnu vremenske riznice. Svaki ih je građanin Nezavisne Države Hrvatske sproveo prema svojim mogućnostima, a mnogi je listajući tegobama prošlosti osjetio nadu u još nedirnutu budućnost.

Obdareni izvanrednom i divnom prilikom sudjelovali smo na staru godinu u Poglavnikovoju pratnji kroz snježne zagorske bregove i sela bilježeći život, radost i svijest hrvatskog malog čovjeka u susretu s narodnim državnim poglavarom.

Iz mnoštva utisaka posizemo samo za najživljim slikama zadnjeg starogodišnjeg Poglavnikovog posjeta narodu i junačkim borcima. Nanizani novinski redci samo su odbjesak trajnog utiska i pravog značenja ovog pohoda pod stare krovove seljačke i na postave junačkih branitelja sjeverozapadne Hrvatske.

U prve jutarnje sate 31. prosinca zveckaju pustim uli-

cama građa pojedini samovozi žureći k skupnom odredištu, ustavljajući se uz maksimirski perivoj — na dubravskoj cesti — koja je već zakrčena brojnim vozilima i čuvenim bučnim trokolicama, koje najčešće navješćuje građanstvu blizinu Poglavnika.

Dok iz magle i polumraka na sve strane strši strojno oružje, miešaju se poklici, premlještaju samovozi i vrše posljednje pripreme kolone na odlazku, dole pod cestovnom razsvjetom uz stisak ruku upoznajemo suputnike današnje vožnje.

Uz zapovjednika Poglavnikove tjelesne bojne pukovnika Miju Bzika primjećujemo zapovjednika Ustaške obrane pukovnika V. Luburića i pukovnika Josipa Mrmića, pročelnika odgojnog odjela Minorska. Nedugo zatim stiže i general Vilko Pečnikar zapovjednik hrvatskog oružništva te pukovnik Jozo Rukavina, zapovjednik redarstva oružanih snaga.

Još nekoliko savjeta i pogled na terešnjak U. O. u kojem spremni za svojim oružjem stoje u zimskim odorama ju-

naci groma i noža, a onda gotovo nečujno zaustavlja se uz postrojbu samovoz iz kojega u pratnji državnog tajnika, glavnog ravnatelja za javni red i sigurnost pukovnika E. Lisaka osobnog liečnika dopukovnika Budaka, dopukovnika Ice Kirina i poručnika Velimira Pavelića izlazi vedar i svjež Poglavnik.

čke kućice još su u snu. Nihovi stanovnici još ne znaju da je državni Poglavar zadnji dan godine velikih borbi, posvetivši priprostem puku i neudobni vojničkim nastanbama.

Ustaške posade, koje svih uzvisina gospodare polazima i cestama, čuvaju mostove i narodno dobro naslućuju po broju samovoza te

Deset minuta prije šest lančani kotači započinju svoju današnju vožnju. Polazak.

Prošavši kraj uspavanog radničkog naselja sagrađenog odlučnošću i brigom prvog radnika, otiremo zagrebački snieg na sesvetskim razkršćima. U tankom bielom pokrivalu pričinja nam se stara godina kao baka koja je u zadnje dane smogla razkošnu pahuljastu odjeću. Naša vojnička vozila puštaju po strani svako reportersko sustavljanje; mimoilazimo skupine njemačkih vojnika, gdjejoja kola tjeraju uz jarak vesele i rane tamburaše i zakreću Kašinskom cestom prema Lazu.

Po visovima nad putom justražarska mjesta plamsaju

vojničke vatre. Skromne selizgledu kolone da njihovim i dručjem ovog časa prolazi P Ustaša. Pojedini vojničari, k naidju putem, promrzlim kama bacaju pušku na poča oštirim udarcima peta, pun ponosnim grudima i sjajnradostnim očima očaju poč i u mnoštvu nepoznatih i traže onaj poznati lik, koji u njihovim srcima uklesan dana ustaške prisege.

Svaki pak onaj borac što okrenuvši na povjerenoj i koti ciev strojopuške usmjeput golih snježnih šuma i šticićivao zagorske putove, zrije, da Veliki Ustaša u jednsamovozu koji se je kraj nje provezao, računa baš s njim da cieni njegovu spremnost, mu je zahvalan zbog Hrvats

...aci groma i noža, a onda go-
ovo nečujno zaustavlja se uz
postrojbu samovoz iz kojega
pratnji državnog tajnika,
glavnog ravnatelja za javni
red i sigurnost pukovnika E.
...saka osobnog Hečnika dopu-
kovnika Budaka, dopukovnika
ce Kirina i poručnika Veli-
nira Pavelića izlazi vedar i
...vjež Poglavnik.

...čke kućice još su u snu. Nji-
hovi stanovnici još ne znaju da
je državni Poglavar zadnji dan
godine velikih borbi, posvetio
priprostim puku i neudobnim
vojničkim nastanbama.

Ustaške posade, koje sa
svih uzvisina gospodare pro-
lazima i cestama, čuvaju mo-
stove i narodno dobro naslu-
čuju po broju samovoza te po

i stavlja ga u red najbudrijih,
najčastnijih svojih suradnika.

Mimoišavši čvrste utvrde i
brojne neumorne ustaške čuva-
er na položajima Poglavnikova
se povorka spustila snježnim
zavijutcima put poznatog hr-
vatskog prošteništa gdje je na
glavnom trgu postrojen počas-
tni vod, nasuprot velikog voj-
ničkog okićenog bora.

Zapovjednik bojne zagreba-
čkog posadnog zdruga proslav-
ljeni i više puta odlikovani
mladi borac ustaški satnik S.
Barišić predao je Poglavniku
prijavak. Porukovavši se s pris-
utnima Poglavnik se zaputio
u svetište gdje ga je na ulazu
dočekaio iznenadjeni i obrado-
vani župnik i dekan. Uvodeći
Ga u crkvu prečastni dekan
rekao je svojim župljanima:

»Ovo je naš dragi Poglav-
nik . . . «

Smjestivši se u klupu pred
oltarom Poglavnik je pozvao
seljake, koji su došli prisus-
tvovati ranoj misi, da tako-
djer u klupama zauzmu mje-
sta. Za vrijeme svete mise na-

lja župnik je eslevio narod li-
epem propovjedi s kojom je
potaknuo vjernike da se na
dan stare godine zahvale Bogu
za sva dobročinstva i za sreću,
koju im je dolazkom dragog
Poglavnika izkazao. Iztaknuv-
ši osobitu Vladarevu pažnju za
ovaj hram, o čemu će svjedo-
čiti i mramorni Poglavnikov
glavni oltar u crkvi, pozvao
je vjernike da se skladnom
pjesmom zahvalnicom obrate
nebu za sreću i dugi život Po-
glavnika.

Poslije službe Božje nepre-
gledni narod pjevao je hrvat-
sku državnu himnu. Prije iz-
laska iz crkve Poglavnik se za-
nimao za velike umjetničke
radove i popravke, koji su u
toku, a zatim je praćen raz-
draganim množtvom izašao na
trg. Mjestni občinski načelnik
Josip Milošić pozdravio je iz-
pred svih visokog gosta.

»U ime moje občine, Po-
glavniče, koja je presretna da
se ovaj čas nalazite medju na-
ma ja Vas kao načelnik po-

Deset minuta prije šest lan-
ani kotači započinju svoju da-
asnu vožnju. Polazak.

Prošavši kraj uspavanog
radničkog naselja sagrađenog
dručnošću i brigom prvog rad-
nika, otiremo zagrebački snieg
a ssevetskim razkršćima. U
ankom bielom pokrivalu pri-
nja nam se stara godina kao
aka koja je u zadnje dane
mogla razkošnu pahuljastu
ljeću. Naša vojnička vozila
čstaju po strani svako reper-
ersko sustavljanje; mimoila-
mo skupine njemačkih vojni-
a, gdje koja kola tjeraju uz
trak vesele i rane tamburaše
zakreću Kašinskom cestom
rema Lazu.

Po visovima nad putom uz
ska mjesta plamsaju

vojničke vatre. Skromne selja-
izgledu kolone da njihovim po-
dručjem ovog časa prolazi Prvi
Ustaša. Pojedini vojničari, koji
naidju putem promrzlim ru-
kama bacaju pušku na počast,
oštrim udarcima peta punim
ponosnim grudima i sjajnim
radostnim očima ođaju počast
i u množtvu nepoznatih lica
traže onaj poznati lik, koji je
u njihovim srcima uklesan od
dana ustaške prisege.

Svaki pak onaj borac što je
okrenuvši na povjerenoj mu
koti ciev strojopuške usmjerio
put golih snježnih šuma i za-
štićivao zagorske putove, znao
je, da Veliki Ustaša u jednom
samovozu koji se je kraj njega
provezao, računa baš s njime
da cieni njegovu spremnost, da
mu je zahvalan zbog Hrvatske,

rod je pjevao hrvatske božić-
ne popjevke, a budući da je
glas o dolazku Vrhovnika brzo
stigao i u najudaljenije domo-
ve sabralo se na ovu ranu misu
toliko svieta, da je velika ve-
ćina morala ostatei na trgu če-
kajući dok svršetka službe Bo-
žje, dok Poglavnik izadje, da
Ga vide i pozdrave.

Poslije pročitanog evandje-

zdravljam i želim Vam sretnu
Novu Godinu.»

Poglavnik je odgovorio:
»Hvala Ti izruči moj bratski
pozdrav svojim obćinarima i
reci da i ja njima čestitam i
želim sretnu Novu Godinu.«

Mjestna glazba zasvirala je
počastnu koračnicu, a narod
je sa svih strana nagnuo za-
ustavljajući Poglavnika na sva-

stavlja ga u red najmuđrijih, najčastnijih svojih suradnika.

Mimoišavši čvrste utvrde i brojne neumorne ustaške čuvar na položajima. Poglavnikova je povorka spustila snježnim zavijutcima put poznatog hrvatskog prošteništa gdje je na glavnom trgu postrojen početni vod, nasuprot velikog vojničkog okičenog bora.

Zapovjednik bojne zagrebačkog posadnog zdruga proslavljeni i više puta odlikovani mladi borac ustaški satnik S. Barišić predao je Poglavniku riječ. Porukovavši se s pritužbama Poglavnik se zaputio u svetište gdje ga je na ulazu očekivao iznenadjeni i obradovani župnik i dekan. Uvodeći ga u crkvu prečastni dekan rekao je svojim župljanima:

»Ovo je naš dragi Poglavnik...«

Smjestivši se u klupu pred oltarom Poglavnik je pozvao seljake, koji su došli prisluškivati ranoj misi, da također u klupama zauzmu mjesta. Za vrijeme svete mise na-

lja župnik je oslovio narod lipepem propovijedi s kojom je potaknuo vjernike da se na dan stare godine zahvale Bogu za sva dobročinstva i za sreću, koju im je dolazkom dragog Poglavnika izkazao. Iztaknuvši osobitu Vladarevu pažnju za ovaj hram, o čemu će svjedočiti i miramorni Poglavnikov glavni oltar u crkvi, pozvao je vjernike da se skladnom pjesmom zahvalnicom obrate nebu za sreću i dugi život Poglavnika.

Poslije službe Božje nepregledni narod pjevao je hrvatsku državnu himnu. Prije izlaska iz crkve Poglavnik se zanimao za velike umjetničke radove i popravke, koji su u toku, a zatim je praćen razdraganim mnoštvom izašao na trg. Mjestni občinski načelnik Josip Milošić pozdravio je izpred svih visokog gosta.

»U ime moje občine, Poglavniče, koja je presretna da se ovaj čas nalazite medju nama ja Vas kao načelnik po-

kom koraku dok su pojedinci i čitave skupine u isti mah pružale prema njemu svoje ruke htijući se barem dotaći Velikog Muža.

Poglavniku su pristupali stari domorođci i politički borci s kojima je on pred sedamnaest godina na istom ovom mjestu održao javnu političku skupštinu.

»Mamica, kak je? ...« pitao je Poglavnik jednu seljanku.

»Dobro, gospon Poglavnik, samo da se rat svrši.«

»Imate dece? ...« pitao je On dalje.

»Imam četiri kćeri ...«

»Onda vam nitko iz kuće ne služi vojsku ...?«

»A — imam zetove ...« ponosno je odgovorila starica. »... dobri su mi ...«

Poglavnik se nasmijao: »No to je prva zadovoljna punica.«

S briega, s ceste, s kuća odasvud gledalo je i klicalo mnoštvo. Poglavnik je pristupio jednoj skupini starijih seljaka i pitao ih:

»Jesu li Vam dobri ovi voj-

nici ...?« pa se ogledava na ustaše mjestne posade.

Seljak Josip Gregurić rekao je u ime svih:

»Jesu, Poglavniče, jesu ...«

»Morate imati razumjevanja s vojskom. Ima ih, koji već preko tri godine služe Hrvatskoj ...«

Isti seljak je nastavio:

»Znamo mi to Poglavniče, i mi smo služili ... težak je vojnički kruh, ali ovi naši dečki su zlata vrijedni ...«

U razgovoru s najuglednijim ljudima mjesta čule su se riječi pohvale i ponosa na ustašku vojsku, koja je utvrdila i osigurala mir ovog kraja.

»Ovo tu je prava sredjena vojska, koja pozna red i stegu i mi smo podpuno sigurni, dok ustaštvo brani ovaj kraj«, rekao na je jedan mještanim, koji je uz to izpriповedio zgodu iz nedavne borbe u selu Husinec, gdje se je mala posada opirući se velikim snagama zavjetovala čudotvorki ako ih izbavi iz zla.

»Niti jedan od njih nije ranjen, a zarobili su čak i jedan partizanski top.«

je pjevao hrvatske božić-popjevke, a budući da je s dolasku Vrhovnika brzo odao i u najudaljenije domosabralo se na ovu ranu misu ko svjeta, da je velika veća morala ostati na trgu čući do svršetka službe Božje. Poglavnik izadje, da vide i pozdrave. Poslije pročitane evandje-

zdravljam i želim Vam sretnu Novu Godinu.«

Poglavnik je odgovorio: »Hvala Ti izruči moj bratski pozdrav svojim obćinarima i reci da i ja njima čestitam i želim sretnu Novu Godinu.«

Mjestna glazba završavala je počastnu koračnicu, a narod je sa svih strana nagnuo zaustavljajući Poglavnika na sva-

Poglavnik se među ostalim zaustavio kod rojnika Ante Vukovića rodom iz Livna gledajući na njegovim grudima odlikovanja za hrabrost i spomen medaljicu.

Uz poklike: »Živio naš gospodar!« hrlili su stari politički borci k Poglavniku, a jedan ga je podsjetio da bi mogli opet koji put održati skupštinu kao nekada.

»Za sada imam drugoga posla . . . Bit će i zato vremena . . .«

Djeci koja su se najupornije držala neposredne Poglavnikove blizine rekao je: »Vama je najbolje . . .« Pristupila je jedna žena: »Poglavniče, ja sam mama Vaše Barice, koja je kod Vas na Rebru.«

Poglavnik je rekao: »Dobra je ona . . .«

U štropotu strojeva, u romanu, poklicima i glasbi uz lepršave zastave ostavio je državni Poglavnik sretnu i zadovoljnu občinu . . .

Pravac sjever.

Put se nastavlja.

Primivši prijavak od zapovjednika teškog sklopa dopukovnika Lončarevića te zapovjednika bitnica Poglavnik je prošao nastanbama sklopa, zaustavljao se kraj postrojenih vojnika izpravljajući neke nedostatke na novim plavim odorama a zatim je odobrio pokusno gadjanje iz teške haubice.

U zapovjedništvu sklopa priredjen je domjenak za Poglavnikovu pratnju.

Izašavši iz borovima i ustaškim znamenima ukrašene blagovane Poglavnik se zaputio do jedne bitnice, koja je zatim izpalila salvu.

Opraštajući se od mladih ustaških častnika upitao je jednog Hercegovca: »Jeste li postali već Zagorci?«

»Da Poglavniče, još malo...«

Na putu prema zagorskom trgovištu Poglavnik se zaustavio kod rudnika koji obskrbljuje ugljenom zagrebačku munjaru. Domobranski nadsatnik Kudec zapovjednik te rudarske skupine razložio je Poglavniku stanje u rudniku. Poglavnik se osobito zanimao za društvene i životne potrebe rudara.

Naokolo vide se još tragovi

partizanskih zlodjela. Ustaške snage protjerale su daleko partizane iz ovoga kraja i tako omogućile ponovnu dobavu ugljena za zagrebačku munjaru.

Pred prvom željezničkom postajom posada P. T. S.-a predaje prijavak.

»Stanje nepromijenjeno.« Vodnik iz bilježnice čita Poglavniku obširan prijavak. Čuvar prege, skretničar i ujedno upravitelj postaje među ustašama omiljeli Blaž pokazuje Poglavniku skrbno vojničku nastanbu na kojoj manjkaju stakla. Poglavnik smjesta naredjuje brzu nabavku.

Prema daljnjem naselju predvodi sada svojim samovozom dopukovnik vitez Bobinac, odličan Poglavnikov vojnik, skroman, ali uvijek veseo, vjerran i nepokolebiv. Primivši prijavak Poglavnik u isto vrijeme prima čestitku načelnika Ivana Puzaka, zahvaljujući mu i uzvraćajući čestitke, njemu i ostalim seljanima.

Župnik Miško Nejak u kratkoj ali vrlo lijepoj čestitki rekao je: »K Novoj Godini izrazujem Vam Poglavniče, naše želje, da Vas Bog blagoslovi i da usmognete usmjeriti svoje nastojanje na sreću i slobodu i spas hrvatskog naroda . . .«

S bunkera na koti čula se pjesma u čast Poglavnika. U istom mjestu Poglavnik je zajedno sa svojim vojničarima i pratnjom iz vojničke zdjelice objedovao.

Slučajnim pogledom zao kružili smo po svim visovima čvrste i sigurne utvrde. Dobro oružje u rukama vjernih vojnika najjače je jamstvo konačnog izhoda sadanjih velikih borbi.

*

Osamdesetčetiri godišnji seljak u istom mjestu pohvalio se Poglavniku, da već i njegov praunuk služi u hrvatskoj vojsci. Pripoviedali su nam o tom starcu, da pri spominjanju ime Poglavnik sklapa ruke kao pred svetinjom.

Jednako kao i na celom putu i ovdje su hrvatski seljaci Poglavniku darivali po starom hrvatskom običaju božićnim darom. U susjednom selu, kada je već Poglavnik odilazio, dotrčao je za njim neki seljak

i hvatajući ga za rukav sustavio.

»Gospod Poglavniče, znate kaj? Nismo vam dali nikakve božićnice. Pričekajte malo...«

Trčedi kao vjeter vratio se je doskora natrag. Djete njegovo predalo je Poglavniku dvie lijepe crvene jabuke.

Pukovnik Lisak nije već imao kuda stavljati »božićnice«.

Nailazeći u narodu na biedu, Poglavnik je nevoljnima odmah pružio novčanu pripomoć. Isto je tako obećao pomoć onim ženama, čiji su muževi u vojsci, a kod kuće im je brojna obitelj.

Ostavivši zadovoljne mještane Gost Hrvatskog Zagorja krenuo je dolje. I u novoj župi je dočekan svečano i srdačno pozdravljen, a župnik je održao govor zaželjevši Poglavniku, da njegovi napori budu okrunjeni i konačnim uspjehom.

»Da bi vladali uvijek našim krajem...« uzkliknuo je jedan seljak stiskajući desnicu dobrom gospodaru Hrvatske Države.

Na oproštaju seljaci su zapjevali ustašku pjesmu »Puška puca...«

Kod manjih posada na putu prema Zagrebu nekoliko puta se zaustavljao vrhovni zapovjednik oružanih snaga, da u neposrednoj blizini, u vojničkim nastanbama i među čarimarima sazna njihove želje i na vlastite se oči uvjeri o velikoj ljubavi ustaške djece prema svom zajedničkom Ocu.

»Poglavniče, ostavit te

neću,

Dok mi mrtvom ne upale svieću...«

Naši samovozi već odlaze, a vojska još uvijek zanosno pjeva ustaškom Vodji.

Prometno zagorsko trgovište dočekuje Poglavnika u zastavama, a mnoštvo građana natiskuje se naokolo postrojenih sati.

Svuda isti prizori uzbudjenja i sreće, svuda poštovanje i radost.

Poglavnik prima prijavak zapovjednika brzog sklopa dopukovnika Oreškovića, obilazi svoje borce, razgovara s njima, izpituje odlikovane junake, zaustavlja se pred hrabrim odlikovanim oružnicima, a oni

mu iskreno iznose svoje vjerovanje i zadovoljstvo, što ih je pohodio.

Nasuprot trga, na kojem se odvija svečanost, staše ostaci oružničke postaje, u kojoj su pred nekoliko mjeseci junački čuvari reda i zakona održali svoj postav, unatoč silnoj premoći, teškom neprijateljskom oružju i malom broju vlastitih boraca.

Pjesma, svuda Poglavnika dočekuje narodna vojnička pjesma, rođena u jurišima, u stradanju i pogibanju, ali i u tvrdoj vjeri u pravednost hrvatske samoobrane.

Ovi vojnici, kakvih sviet nema, koji su vikli bez golema mrieti jada, imadu jednu majku Hrvatsku i jednoga vodju Poglavnika. Zato su samrtna lica u borbama na smrt ranjenih ustaša ovjenčana smješkom, pobjedničkim i sretnim.

Iz mnoštva začuo se odvažan dječji glas, jedna djevojčica pozdravlja Poglavnika liepom pjesmicom.

Kolona je već u pokretu, Stara godina ima još nekoliko sati. Sumrak i studen optače putnike. Još uvijek praćeni zadovoljstvom romantične hrvatske pokrajine odmičemo na povratku bielom, smrznutom cestom.

Umorni smo od zadovoljstva, umorni od proživljenih doživljaja. Nestrpljivo čekamo čas, kada će iz magle iztaknuti Zagreb dva vitka tornja i pozdraviti povratak Poglavara.

Stara godina kaplje u nepovrat. »Ovo je godina ustaštva,« rekao je Poglavnik. I doista kao vriedan gospodar on je na početku nove godine zadovoljan s uspjesima i radom prošle . . . Desetci tisuća novih osvjешtenih, spremnih sinova pristupilo je godine 1944. pred simbole vječnosti, da položi životnu zakletvu hrvatskoj državnoj misli.

Kip domovine ljeta 1944. nije Hrvatska, izdana od svoje djece, nego je Ustaška majka, koja podnosi gubitke u krvnim žrtvava za veliku, sretnu i osiguranu budućnost viteškog i radnog hrvatskog naroda.

Uz narod, pred narodom, kao prvi borac i Vodja stupa u novu godinu ustaški Poglavnik. On vjeruje u sretnu Novu godinu. Mi ga sledimo.

Reportaža USTASE

DVIE SLIKE IZ ZAGREBA

Samokretna vozila zaglušuju uši. Pogled u uličnoj tami, pri slabo rezsvjetli, napinje se, nastojeći razpoznati ljude i uglove kuća, da ne dodje do nepotrebnih sudara, koji su neugodni za svakoga.

Ušli smo u hodnik zgrade u središtu grada. Penjemo se, a nad vratima se izrazito zapaža nadpis »Dječji grad.« Rezne pretpostavke prolaze svijesti i stvaraju vizije izmišljenih gradova dječjih priča. Ali, ovdje je drugčije.

— Spremni . . . oglasio se milii djevojački glas dužnostnice ženske ustaške mladeži.

— Spremni — odvrćame, a blagi osjećaj srdačnosti i slobode prostruji dušama, nalazeći se u srediini nama dragoj — ustaškom ambijentu.

Kao, da si ušao u vlastitu kuću, slobodan u intimnom krugu obitelji, ne paziš mnogo na vanjske oblike birajući vulgarne riječi, izraze i komplimente, hvaleći pojedine osobe, da bi stekao simpatije.

Ogledavamo se. Razni crteži naljepljeni po zidu iz sadržaja dječjih priča, a izpisane izreke su pune odgojnih misli. Netremice promatramo i sve nam se čini, da smo došli u začarani dvorac, bojeći se šerenila slika po zidovima sobe, petuljaka i ženskih spodoba poput vještica. Pojedini nadpisi nad vratima, kojih ima više, daju značaj i obilježja ovom nadasve zanimljivom »gradu.«

Naročito su pobudila pažnju vrata s nadpisom »glavar grada.« Mali osjećaj nesigurnosti i nekakve nepodpune odvratnosti prodje tielom, zamišljajući si silovitog i umišljenog »vladara«, koji bi mogao svaki čas izaći i zepitati nas ponosno uzdignute glave i »kraljevskih rječie«, što radimo na nepožalnom prostoru ovog »grada.«

Hrabrimo sami sebe, otežući vrata, da bi se sigurnijim osjećali, a ujedno pokazali bližoj okolini smjelost ponašanja i snalaženja u dosada nepoznatom »gradu.«

Tipke na glasoviru stvaraju harmoniju ugodnog zvuka. Neka ženska osoba je zaklonila strukom svirača, tako da ni jedno od njih ne mo-

ževo dvojke gentlemen ulickanih i otmjenijeh . . . nared, država ih plaća, gospari im — šumska braća. I njih dva sad sate broje kad će ići . . .

međ »drugove« »sviestne« stići . . . slaba plaća — život skup . . . neka radi tko je glup! i — odbi se »biser-grana« od Jorgovana . . . Tko bi uvijek radio i državu gladiol!

Čovjek »umane biti mora. Oj! prek dola, Oj! prek gora pjana pjesma leti . . .

»Puška, bombela« rulja kliče, pred majdanom svak tamiše. Srđce zeče — strah u peti:

»Bombe, puške«
»oj! šuške . . .

Kud Asmodej okom krova, vidi djecu, starce, žene i pučinu nejunacku, korupciju, kradju, pljačku, vjerolomstvo i izdaju, čast i dušu na prodaju . . . sve »poštone«, »čisto«, »svetol

A na straži, na granici, mrtvi leže, ranjenici . . . Puška puca, a top riče, Boj se bije, krv se lije . . .

Tek dom čuva, narod brani prezreni i popljuvani svemu kriv jedin živ Poglavnikov vjerni div
USTAŠA

NIKOLA TOTH

žemo vidjeti u licu. Okreće se. Premenovi kose padaju na ramena, a liepo lice obasjano svietlom, blegog pogleda, izaziva u nama čuvstva simpatije, a srđce poče jače udarati.

— Zaljubio se, rekli bi neki.

Razmišljanje prekine škripanje vrata »vladara grada.«

— Spremni!

Kratki stisak ruke. Otmjeno, neusiljeno držanje, a u »vladaru« prepoznasmo našeg pjesnika Vinka Kosa.

— Kako vam se sviđa.

— Dobro. Dobro! Plaho odgovaramo, ne mogući naći prikladnih rieči, da sve pohvalimo, iztaknemo

i na dušak izpriповjedimo mnoštvo dojmova, koje je pobudio ipak čarobni »grad.«

Nekoliko mladih djevojaka i dječaka uzurbano prolaze. Spromaju se. Biti će proba naučenih igrokaza. Svim rukovodi i daje potrebne primjedbe sam pjesnik.

— Kratki odmor!

Prípovieda se. Šale se na račun pojedinih možda neprikladnih kretanja. Smieh . . .

— Morate paziti — okreće se nama ovdje se u ovom »gradu« ne smije nitko zaljubiti.

Primjetilo se je na licu pratioca, da ga ova primjedba malo tregnu,

ali skupi toliko snage i . . . nasmeši se. Dakle, propalo je.

Radi se i stvara. Sve se prstoro rije pune novim ljudima, koji dolaze da posluže zajedničkim izvedbama, jer je stvorena čvrsta odluka: razveseliti i razonoditi hrvatskog vojnika vojarme i položaja, kao i nekollicinu ranjenih, što se nalaze po bolnicama. Dragovoljno dolaze muškarc i djevojke, da pokraj dnevnog rada nauče igrokaze, pjesma i glazbu, čime će koristiti duševnost čovjeka, koji sve daje i žrtvuje braheći narod i Državu. Medju njima ima i vojnika, koji pokraj odredjenog rada žrtvuju slobodno vrijeme potrebnih odmora.

Promatranje ovog nesebičnog rada u sadašnjem jeku najvećeg rata svijeta, stvara se pitanje pomalo težkog odgovora.

— Tko danas najviše radi u izgradnji Nezavisne Države Hrvatske.

Ako ostavimo po strani hrvatske vojnike, koji brane i štite hrvatska sela i gradove od bjesomučnih neprijateljskih napada, sada podpuno jasan odgovor.

— Onaj, koji je radio i pri njezinom stvaranju

Mladići i djevojke, sinovi i kćeri seljaka, radnika i činovnika. Čista odjeća, jednostavnost kroja i neusiljeni pokreti, odavaju djecu srednjih staloža, koji su radili i stvarali u danima borbe za uzpostavu slobode i državne nezavisnosti. Razna kulturno-prosvjetna, vjerska i športska društva su bila kamuflaža, gdje se je hrvatska mladost izgradjivala u nacionalnom odporu i revoluciji protiv srbske strahovlade.

Tadašnji nesebični rad i ovaj danas, kada mnogi gremze za bogatstvom i uživanjem, ustaško pokoljenje mlade Hrvatske stvara mogućnosti odgoja i razonode braniteljima Hrvatske — hrvatskim vojnicima.

— Sve za Hrvatsku i borbeni hrvatski narod!

Otišli smo. Pred očima se stvaraju slike mladića i djevojaka, napetih žila i mišića, veselih radostnih lica, kada mogu nečim koristiti Hrvatskoj, koja vodi posljednji rat podpunog učvršćenja državne nezavisnosti!

VLADO GROSPIC

BAŠA OGNJIŠTA I BOJIŠTA

Na vrhuncu borbe k uspjehu

Na početku Nove Godine danas nema, valjda, više nijednog čovjeka na svijetu, koji ne poželi, da sledeća godina 1945. bude svršetak revolucije i pobjedonosnog rata u korist svog naroda. Na čitavom svijetu ima samo još maleni broj ljudi, koji priželjkuju sovjetski „raj na zemlji“. To su oni, koji još nisu osjetili ervene poude na svojoj koži, a skloni su, inače, novotarijama samo zato, da se ne održi dosadašnje, jer oni za ovo nisu dali medju prvima svoj glas, ili misle, da bi u „crvenom raju“ mogli postići kariere. Medjutim, činjenice nas uče, da svi oni, koji su pohrili u zagrljaj boljševika, odmah su se počeli gorko kajati.

Ovaj sadašnji rat nije pravni međunarodni sukob; to je endemijska zarazna revolucija. I dok Evropa ne osjeti tu „crvenu“ revoluciju, dok se pokajnički ne obrati preporodjenom evropskom duhu kulture, koja poštuje čovjeka kao osobu, koja priznaje Providnost, koja čuva svoju narodnost, koja brani svoju domovinu i svoju obitelj, sve dotle ne će biti svršena ovoj bezočnoj i bezbožnoj revoluciji.

Druga je povijesna činjenica, da su sve imperialističke vojne velikih vojskovođa u gramzljivim podhvataima, kada su se previše udaljile od svoje matice zemlje, na vrhuncu osvajanja i prisvajanja, obično splasnule. Primjori su Makedonac Aleksandar Veliki u Indiji, Kartazanin Hanibal u Italiji, Azijat Batu-Kan kod Trogira u Hrvatskoj, Korzikanac Napoleon Bonaparte u Moskvi, a u današnjem ratu možemo već naslućivati istu povijesnu sudbinu Rooseveltovog vojskovođe Eisenhowera na granici Njemačke. A što se tiče zavojevalačkih Staljinovih armija, baš sada se kod njih pojavljuje u Ukrajini masovna pobuna, baš sada dolazi do zakulisnog sukoba izmedju Britanaca i komunističkih skupina u Grčkoj, dok se reorganizirana velika Njemačka diže s novom protuofenzivom, za koju kažu Angloamerikanci, da je to „najveća njemačka ofenziva od početka rata“. Hoće li ova obrambena ofenziva za slobodu Evrope doneti konačni mir, Providnost će reći svoje. Ali činjenica jest, da je Providnost bila spasila vođu njemačkog naroda Adolfa Hitlera, bez kojega vjerojatno ne bi bilo ni ovog odlučnog podhvata u obrani Evrope. Činjenica je i to, da je genij njemačkog duha utro putove novoj ratnoj tehnici, bez koje bi bila pobjeda teško ostvariiva. Valjda još nikada u poviesti nije nastao toliki preokret u ratu, kao što je nastao u najtežim časovima Njemačke, kada je ona kao uzkrznula s novim oružjem, s novim i svje-

žim divizijama i s novim podhvataima, ofenzivama. — Sve do nedavno, nisu ljudi toliko osjećali potrebu ustaša, kao u času prekoračivanja sovjetskih postrojba na naše državno područje. Sve do nedavno nije narod znao toliko cijeniti ustašku vojsku kao u časovima, kada je osjetio „blagodati“ partizanske „oslobodilačke“ rulje.

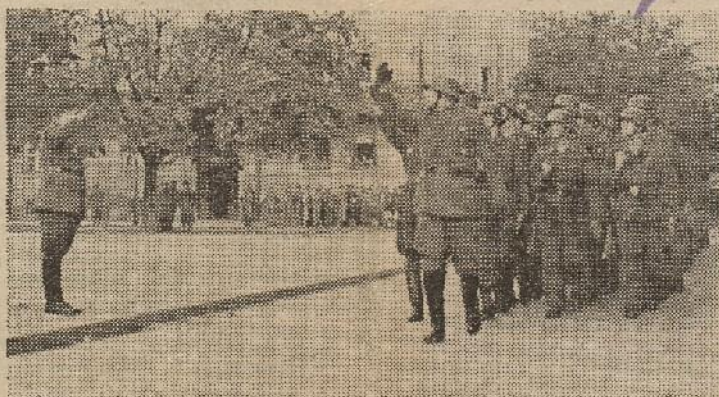
Sve je to pripustila Božja Providnost, da nas nevolja opameti i ujedini. Istom sada na prelazu u novu godinu mi smo stigli na vrhunac zaoštrenja i borbe, ali, — jer nismo klonuli kao mnoge druge starije i veće države, — mi smo na vrhuncu borbe, koja vodi k sigurnom uspjehu. Imamo li za to kakvih podkrepljivih dokaza? Imamo. 1. Iskustvom partizanstva mi smo svi poteli osjećati silnu potrebu svoje države Hrvatske i ustaške hrvatske vojske. 2. U sukobu grčkih partizana ELAS s Britancima, naši partizani su izgubili jednog dobavljača ratnog tvoriiva. 3. Novo njemačko oružje i nove njihove ofenzive daju naslućivati čitavoj Evropi ljepše i sigurnije prognoze. 4. U jednoj četvrtini Sovjetske Rusije nastale su ozbiljne unutarnje protuboljševičke pobune. 5. Englezko-američko-rusko savezništvo uzdrmano je u temelju, koji je bio gradjen samo na mržnji protiv Njemačke. 6. Čak i naši pravoslavci, koji su medju partizanima, sada se bune protiv njih te dolazi često do međusobnih sukoba.

Sve u svemu, sa nastupom 1945. godine mi, na vrhuncu borbe, osjetit ćemo, da ovaj ludi revolucionarni rat, premda je upropastio mnoge države i velesile, ipak ne će uništiti nas, jer nam je Providnost dala Poglavnika, a s Njime i slobodnu državu Hrvatsku.

MISKO PETER

NOVI ČASTNICI

Ovih je dana na svečan način izvršeno promaknuće

pitomaca III. zastavničkog tečaja Stožera Ustaške vojnice. Ovome svečanom činu prisustvovali su glavari Glavnostožernog ureda ministarstva oružanih snaga general ustaški pukovnik Tomislav Sertić, zapovjednik Zastavničke škole general prof. dr. Maksimilijan Petanjek, zapovjednik ustaškog zagrebačkog posadnog zdruga te nadstojnik nastavnog odjela stožera Ustaške vojnice.

DAROVI JURISNICIMA

Uoči Božića razdijelile su dužnostnice ženske loze Ustaškog pokreta mladim hrvatskim vojnicima, ustaškim jurisnicima — srednjoškolicima, koji su pozvani na vojničku dužnost, darove Poglavnikove obitelji. U duše ovih mladih i idealnih hrvatskih vojnika uniela je ova plemenita i visoka pažnja Poglavnikove obitelji veliku radost, te su u sreći i zadovoljstvu proslavili ovaj Božić u svojim vojničkim nastanbama. Mladi ustaški jurisnici bili su osobito počašćeni, da ih je Poglavnikova obitelj nadarila božićnim darovima, te su osjetili, koliko se Poglavnik i njegova obitelj brine za njih, zacielo najmlađe hrvatske vojnike, koji se spremaju za buduće hrvatske častnike.

Prigodom dieljenja darova održana je posebna svečanost, koja je protekla u božićnom veselju, a na kojoj je došla do izražaja velika ljubav ustaških jurisnika pre-

ma Poglavniku i hrvatskoj državi. U vrlo lepo opremljenim omotima nalazila se božićna čestitka Poglavnikove obitelji posebno svakom jurisniku, koja ih je najviše razveselila. Osim toga u omotima nalazili su se ostali bogati darovi, te je svaki jurisnik dobio tople vunene rukavice i čarape, cigarete, papir za pisanje i t. d.

Na ovoj visokoj pažnji Poglavnikove obitelji jurisnici su, neobično radostni, zahvaljivali se dužnostnicama ženske loze, izručujući preko njih zahvalnost Poglavniku. Mladi su jurisnici izitali, da ih je ova ljubav Poglavnikove obitelji još više potakla, da se s najvećim oduševljenjem bore za hrvatsku državu, svjestni, da će time izreći najveću zahvalu obnovitelju hrvatske državnosti — Poglavlniku.

HRVATSKI ŽELJEZNIČARI POLAZU

USTAŠKU PRISEGU

U skromnim prostorijama Ustaškog Tabora Zagreb XV. održana je 31. prosinca 1944. značajna svečanost, kojom prilikom je više od 70 hrvatskih željezničara položilo ustašku prisegu. Tako su hrvatski željezničari pokazali i u najtežim danima borbe za obstanak Nezavisne Države Hrvatske svoju odanost Poglavniku i Nezavisnoj Državi Hrvatskoj. Ovim svojim činom oni su u isto vrijeme pokazali svoju vjeru u pobjedu Ustaške Hrvatske, pokazali su da su dostojni sinovi svojih otaca i da su uvijek spremni svojom krvlju osigurati hrvatskom narodu i svojim budućim pokolenjima sigurnost i dostojan život u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj.

Vriedno je spomenuti, da ovi željezničari vrše u današnje vrijeme napornu, tešku i od govornu dužnost. Njihov život izvrgnut je svakog časa bezbrojnim opasnostima, uzprkos svemu oni mirno i savjestno vrše svoju dužnost, jer su svjestni da sav njihov rad služi samo hrvatskom narodu i hrvatskoj državi.

Prisegu su položili na ruke tabornika Tome Smolčića uz prisustvo ostalih taborskih dužnostnika.

Na kraju ove svečanosti održao je upravitelj pismohrane G. U. S. Dr. Ivo Guberina značajan govor, u kojem je iznio novim članovima smisao ustaške prisege. U govoru je iztaknuo, da se prisegom ustaše zavjetuju ne samo Poglavniku i hrvatskom narodu, već i Bogu te da će jedino njima biti vjerni i odgovorni za svaki svoj čin. Novi članovi bili su oduševljeni ovim govorom, a na njihovim licima vidjelo se neizmerno zadovoljstvo i radost što su postali pripadnicima Ustaškog pokreta i borcima najvećeg sina hrvatskog naroda Poglavnika dr. Ante Pavelića.

PROMIČBA I ISTINA

Pod naslovom »Grozna nasilja nad hrvatskim vojnicima« donosi sarajevski »Novi list« članak, u kojem se govori o zločinima partizanskih bandita u Travniku nad malom hrvatskom posadom, koja se, hrabro braneci se do zadnjega taneta, bila pokušala probiti, ali je bila svladana, pa kaže: »Svi ustaški su vojnici odmah pobijeni i to ili su zaklani ili strijeljani, a isto tako i svi domobranski časnici. Ostali su domobranci najprije zatvoreni, ali ih je već u Travniku ubijeno 130. Kada su banditi zarobljenike vodili u Turbe, vidjeli su ovi uz cestu lješine oko 300 gradajnskih osoba, koje su banditi pobili. Po dolasku u Turbe ubijeno je i opet 130 domobrana, koji su bili vezani žicom sve po pet u jednu skupinu. Od preostalih zarobljenika 170 je odpremljeno u Bugojno, a 30 ih je vraćeno u Jajce. Iz Jajca je nekoliko ovih zarobljenika moglo umaknuti. Oni su sada dali podatke o ovom pokolju, koje iznosimo.

Medju žrtvama komunističkih razbojnika u Travniku nalazi se i 15 katoličkih časnih sestara. Svi ranjenici i bolesnici u bolnici su jednostavno pobijeni, da bi se učinilo mjesto za partizanske ranjenike.

Ova grozna umorstva izvršio je posebni odred t. zv.

5. banditskog »korpusa«, koji stoji pod zapovjedništvom »generallajtnanta« Slave Rodića. U tome su ih pomagali pripadnici jedne banditske »divizije.«

KROZ STRANO NOVINSTVO

Zeneva. — »Ne smijemo si utvarati, da možemo odpočinuti na lovorikama teheranske konferencije« — piše u »Sunday Timesu« Walter Lippmann, poznati židovski novinar i Rooseveltova truba. Položaj se od onda temeljito promijenio. Onda se govorilo o vojničkim pitanjima »oslobodjenja«. Sad se radi o političkim pitanjima, koja su iz toga nastala, da ne postoji sloga o tom, što bi se imalo dogoditi s Njemačkom, kako da se odredi poljska granica i kako da se riješe brojna pitanja na Balkanu, na Blizkom Istoku, pa i u Sredozemnom moru.

»Manchester Guardian« piše, da je Churchillov poziv Sjedinjenim Državama u njegovu govoru o poljskom problemu zvučio očajnički. Njegova politika doživjela je u Grčkoj tragičnu brodolom, pa zato se mora s obzirom na zajedničke probitke sa Sovjetskom Unijom pomiriti s ohladnjem engleskih odnosa prema Sjedinjenim Državama. Na temelju tog osjećaja on je patetički izjavio, da bi se bilo gdje i bilo kada uz bilo koje uvjete, ali po mogućnosti što brže sastao s Rooseveltom i Staljinom. Ne smije se — kaže se u ovom uvodniku — podezjenjivati značenje poljskih granica. To nije poljska kriza, nego kriza savezničkih naroda.

U članku o »Napukloj atlantskoj povelji« upozorava list »Berliner Tagblatt« na Staljinovu žurbu, kojom on žanje političku žetvu, te kojom se domogao baltičkih država bez obzira na želje tamošnjeg stanovništva. Churchill se doduše nadao, piše isti list, da će ustanovljivanje poljsko-sovjetskih granica i rješenje ostalih područnih pitanja moći odgoditi do mirovnih pregovora, ali Staljin ni u ovim pitanjima ne miruje. Churchill je ponovno pustio i time žrtvovao temeljna načela Atlantske povelje, kako bi spasio prijateljstvo sa Sovjetskom Unijom.

ZBJEG RODOLJUBA 1945.

mn — Neprocjenjiva uništavanja života i dobara u toku ovoga rata dopuštaju, što više — nameću pitanje: može li se to nekako opravdati, ukoliko uobće ima opravdanja za razaranja, provodjena tako rafiniranim načinom i sredstvima kao danas. Izvan svake je sumnje bilo i bit će, da razlog, koji pojedini narod dovodi u rat, mora biti daleko vrijedniji od žrtava, koje zahtjeva, i dragocjeniji od kulturnih dobara i narodnih svetinja svoga protivnika, koje dovodi u opasnost ako želi sebi pred poviešću pripisati oznaku opravdanosti. U različito je doba mnogo štošta vrijedilo kao neminovni uzrok rata — dovodjen u pitanje izvjestnih političkih i gospodarskih vrjednota, na primjer — no jedan je od vjajkada smatran punovrijednim: rječ je o ratu za oslobodjenje. Jer doista, ako ima jedan »zato«, koji opravdava rat i propadanje života vlastitih i tuđih, tada je to bez sumnje pravo naroda na život i slobodu.

Nije potrebno potrošiti rječ da se dokaže kako je odcjepljenje hrvatskog naroda od velikosrbske »Jugoslavije« značilo doista put prema oslobodjenju. I kada se ne bi radilo o dva tako različita i suprotna naroda, već da su u pitanju bilo koja druga dva, moglo bi se dobaciti: — Bog je najprije sebi bradu stvorio! — pa bi mnogo toga bilo razumljivo i nesumnjivo! A kada je rječ o oslobodjenju, o hrvatskom oslobodjenju, tada ne samo da se ne može mimoići pojam ustaštva, već je jedno u drugome sadržano. Ustaški pokret nosi glavnu zaslugu za hrvatski prielaz Crvenog mora!

Zapostavljan više od 800 godina hrvatski je narod nakupio u sebi mnoštvo neizkaljenog biesna na tlačitelje.

U takvim prilikama izstupio je pokret vođen ustaškim Poglavnikom, da povede organiziranu borbu za razaranjem spona, u koje nas baci nedotupavost mirotvoraca i njihovih članaka i §§ iz 1918. Njegovi izgledi u početku bili su u svakom slučaju prilično tamni, a posljedci — u najblaži izraz — neizvjestni. Velika je stoga zahvalnost u sljedećim pokoljenjima, koja će se koristiti uspjesima i plodovima naše borbe za one, koji su neustrašivo i tvrdoglavo uztrajali na započetom putu, za ustaše. I sama narodna većina osupnula se od primjene sile i oružja upravo zbog svoje prirodjene miroljubivosti. Kod nas i voda dulje treba da uzavre! Neprijatelj iz »čaršije« je to znao i požurio uništiti prve buntovnike kolcem i konopcem. No, na njihovim vješalima zalepršale su prve zastave pobjede, a gavrani, koji su se skupljali, mirisali su krv dželata. Dotada — naša su braća i drugovi visjeli, pa su nas zato neprijatelji i hvalili; od tada nas više nisu hvalili, naprotiv!... ali je i s vješalima bilo drugačije.

Kroz žrtve, kroz vatru i pjesmu pobjede povelj su ustaše svoj narod k slobodi. Prezir smrti i ljubav domovine ostryarile su napokon 10. travnja. Osnutkom Nezavisne Države Hrvatske našao se ustaški pokret opet pred novim zadacima, koji nisu bili manji ni lakši od onih prijevratnih. Stečeno je trebalo sačuvati pred proždrljivcima i nametnicima, a tu se tražila suradnja svih narodnih pojedinaca. Taj je zadatak riješiti bila doista najveća težkoća, jer je oporba cvala već i u raju zemaljskomu! Bezbričnost, koju su pribavili vojnici sa Drine i Neretve, dala je mogućnost šaranja i pustolovina u sigurnom zaledju. Brže ih se bolje našlo, koji su to izkoristili, pa je predstajala i opet jedna zadaća prije konačnog smirenja: očistiti pljevu i drač. Istovremeno trebalo je poboljšati društveno stanje, koje je predstavljalo, ne spominjući druge, i te kako slabu stranu bivše države. Na sto strana tražile su rješenje tisuće pitanja sitnih, većih, glomaznih. Pridružio se rat, koji nam je donio na granice uredjenu neprijateljsku vojsku: sovjetje.

Ustaški pokret, uz svoju nedavnu šestnaestgodišnjicu pokazao je dobitak u knjigama svojih zadataka. Zbrojivši sve dobro i zlo, sve pobjede i poraze, političke i gospodarske, dobijamo sjajne brojke, koje predskazuju pobjedu. Naši najteži dani umjesto da nas oslabe, donieli su nove tisuće dobrovoljaca, koji su se pokazali spremnima preuzeti dio tereta pri očuvanju i uredjenju Države. Upravo i u danima blizima toj obljatnici bilježimo na desetcima mjesta svečanosti polaganja ustaške prisege. Izbjeglice i bezkućnici, kojima je ratni vjhor razorio kućista, jednako kao i čitave jedinice oružanih snaga stupaju bez ikakve prisile k simbolima ustaške borbe: k nožu, bombi i samokresu. Umuknula su zlobna i žučljiva neprijateljska usta, koja su izgovarala rječ: ustašiziranje. Danas nas treba napasti drugim rječima, jer nas je sam neprijatelj zbio u iste rovove; svojim djelima je pokazao put onima, koji su kolebali. Tuđinci i uljezi dokazali su da samo Hrvat može biti prijatelj Hrvatskoj, da postoji samo jedno pravilo za dobru budućnost: svoj k svome!

A to je geslo, izpisano neizbrisivim pismom u dušama svih hrvatskih sinova najljepša čestitka hrvatskom oslobodilačkom pokretu uz njegov 16. rođendan. Ž. A. P.!

STRAH OD OKUPATORI DUŽNOSTI

Svjetiljke se po ulicama pale. Pojedinačni prolaznici tiho i neodlučno idu, jer ovo jesensko vrijeme ispunjeno sitnom kišom nepovoljno utječe na duše sjena, što se vrzu uz vlažne zidove kuća tražeći u polumraku suhlji dio pločnika. Na nekim mjestima su se uhvatile blatnjave lokvice i priete svojim kapljicama svilenoj ženskoj čarapici i ulickanom dokonjaku izpeglanih hlača, koji se bezbrižno kreću, dok njegovi drugovi i prijatelji prolijevaju krv na ratištu braneći hrvatsko imo, narod i domovinu. Prolaze, sukobljuju se i uvijek dalje prolaze.

Prošao je vojnik pozdravljajući hrvatskog častnika, koji vanjštinom i opremom oduje čovjeka, što je ovaj čas možda došao s položaja. Netko ga gurnu. Okreće se i na pomolu podalje svjetiljka spazi dvije sjene goje razgovaraju.

— Svaki bi me čas mogli pozvati u vojsku . . .

Daljnje riječi se gube u mukom jeku njegovih podkovanih cipela na zamazanom pločniku. Postao je znatizeljan. Vraća se i naprimjetno ponovno prolazi, šućući se u blizini sjena nastojeći uhvatiti daljnji razgovor.

— Zar se ne možeš baš nikako izvući! Naglašavajući posebno zadnju riječ sažalno prozbori ona.

Sada ju je mogao dobro promatrati. Okrenula je koso glavu, a slaba zraka svjetla pada na neprirodno lice. Blieda, izraziti podočnjaci, jako namazana ustne, a obojena pomno počesljena kosa pada na novi krzneni kaput. Razvijenih i jakih kosti, koje su u ovom oskudnom ratnom vremenu primile veće i neobične količine »konjskog« mesal Lamata rukama nastojeći izgovorenim riječima dati veći značaj.

— Stelno se izvlačim i osiguravam preko mojih dobrih i zaslužnijih (!) prijatelja, ali ipak bi mi mogli jednog dana na rep stati — drhćućim glasom polako govori »budući vojnik« i neka nemoćnost počeo pritiskivati čitavo tijelo na pomisao možda predstojećeg života borbene fronte.

—Tko bi to mogao biti. Glas mi je, čini mi se, odnekuda poznati! Bi li to mogao biti on.

Promatra ga. Dolazi mu pred oči njegova slike od prije dvije godine, kada su skupa radili u državnom uredu. Nekada slabušan, iako dobro

Hrvatski je narod već 1918. godine upoznao jednu vrst razularene skupine, koja je sebe nazivala osloboditeljima. U hrvatska sela i gradove ulazili su poderani, zamazani, bos i izglednije li srbski vojnici, koji su već u prvim danima podpuno uspjeli profanirati riječ »osloboditelj«, a narod ih je još više zamrzio, govoreći, da su to osloboditelji svega dobrog i poštenog. Nastala je riječ: došo bre, odnio sve.

Na naše područje došle su opet 1941. godine takodjer iz krajeva preko Drine naoružane bande, koje su se počele nazivati »narodnom oslobodilačkom vojskom«. Nije trebalo dugo čekati, a da partizani i četnici dokažu, kakova je to »narodno oslobodilačka vojska«. Nakon prvih upada narod je uvidio, da to nije nikakova vojska, nego obična pljačkaška skupina, još gora, nego li ona od 1918. godine, jer je u Hrvatsku došla s još većom mržnjom. Pod zvučnim parolama »oslobodjenja« nisu mogli u hrvatskom narodu uspjeti, jer je hrvatskom narodu bilo već dosta tih osloboditelja preko Drine, pa je poveo borbu, da se sam oslobodi, baš od tih okupatora preko Drine.

Da i sadašnji samozvani »osloboditelji« nemaju druge zadace nego nastaviti zarobljivanjem i pljačkanjem hrvatskog naroda, dokazuje nam ne samo činjenica da ponovno žele uzpostaviti Jugoslaviju, zapravo Veliku Srbiju, nego i mnogobrojna ubojstva i otimačine, koje su oni u ime »oslobodjenja« načinili.

Da je tome tako, svjedoči nam okružnica, koju je uputio »štab Zapadne grupe partizanskih odreda«, a potpisao ju je politički komesar Rade B. U toj se okružnici tuži partizanski štab, da pljačku provode ne samo borci, koji nemaju zanimanja za političku borbu, već samo za pljačku, nego bolji od njih nisu, piše dalje u okružnici ni politički komesari, ni »oficiri«. No prepustimo političkom komesaru Radi B., da sam iznese svoje mišljenje o partizanima i političkim komesarima, kako je on to sam napisao u svojoj okružnici:

”U posljednje vrijeme — piše komesar Rade — naše jedinice i politički rukovodioci ponavljaju već poznate greške.

Pojava pljačke kod jedinica Udarnog bataljona ispoljila se u zadnjim akcijama. I pored toga, što su za evakuaciju — nastavlja se srbskim jezikom dalje u okružnici — pliena iz uporišta bili određivani intendant i odgovornih štabova mnogi boreci, pa i rukovodioci uzimali su stvari i predmete na svoju ruku. Dogadjalo se da pojedini rukovodioci i politkomesari uzimaju cipele, uniforme i pored toga, što su njihove prilično dobre i time se kicose, iako u jedinicama imade velik broj drugova počejanih i poderanih. Isto tako uzimaju se privatne stvari (kosulje, odijela i tako dalje) što ostavlja loš utisak na mještane, a kod naših boraca stvara se grabežljivost i pljačkaki duh. Zato nai partizanski boreci više jure za sporednim stvarima nego za oružjem ispremom.”

U okružnici partizanski se »štab« osvrće nadalje na sramotno pitanje partizanske rekvizicije. Rekvizicija je oduzimanje robe od seljaka, a da zato ne dobe protuvriednost, već bez plaćanja jednostavno prisvoje pojedine stvari, a seljacima ostave samo neke bezvriedne potvrde. Narod ih je zbog tih rekvizicija još više zamrzio, pa je »Tito« bio prisiljen izdati posebne upute o rekviziciji. Unatoč toga samovolja pojedinih »oficira« i »komesara« nastavljala je s rekvizicijama, pa zato se »štab zapadne grupe partizanskih odreda« u svojoj spomenutoj okružnici osvrće i na to za njih bolno pitanje, pa veli:

”Svojevremeno data je direktiva da po mogućnosti treba izbjegavati rekviziciju. I uslijed svih opomena i direktiva rekvizicija se sve više pojavljuje. Tako na primjer intendant Udarnog bataljona brigade brance Radića uzeo je na bon 50 litara vina i dao borecima, da piju, i ako nije bila potreba zato, već želja nekolicine da se napiju.”

Takovih je slučajeva bilo bezbroj. Partizani su na mnogo mjesta rekvizirali jednostavno sve ono, što se pojedinim partizanima svidjalo. Partizanski zapovjednici ne kore svoje podređene zato, što su oni načinili jedan zločin, već same zato, što

razvijen. Blied i bez ikakvog veselilijeg izgleda. Srednje obušan, a pete iznošenih cipela su, se skoro izderale do kraja.

Ostao je poslije njega u uredu, jer se je ovaj dragovoljno javio u hrvatsku vojsku, da se bori protiv razbojničkih četničko-partizanskih banda, koje su pomalo počele ugrožavati i veće komplekse hrvatskog državnog prostora, a on je i dalje ostao na mjestu, radeći i dalje sve sitne uredske poslove govoreći pred drugima, da mu je upravitelj rekao da je nezamjenjiv (!), a bilo bi i šteta napustiti ovakav položaj, kakvog je stekao u prvim danima rata.

— Da li se varam! Možda, ipak, nije to on!

Dalje ga promatra i slučajno primjeti značajan pokret ruke, koji je bio svojstven samo njemu.

—Zaista je to bivši kolega K.I

Znatizeljno ga počeo još više promatrati. Kako je samo moderno obučen. Uzke hlače — pravi englezki kroj, plirki šašir širokog oboda, neprirodno široka ramena novog zimskog kaputa. Nekada poderanih pete, a sada su toliko velike, da će ih dugo vremena nositi, prije će gornja koža sagnjiti, nego se pomno izradjene pete, poput ženskih, mogu izderati. Ugojeni i razkošan, a vednasto oči odavaju neprospavane noći u društvu liepog spola i kupice vina. Bezbrižan i udoban život, kojeg znade on do kraja uživati!

Prolazeći čestnik uperio oči u neodređenu točku i čudno mu se misli roje glavom.

Životno obilje, pijanke i ženske zamamne oči odvratise ovoga mladića od rada i borbe svih preostalih drugova, koji su dragovoljno stupili u vojsku braneći hrvatsko ognjište.

— To govori ugojeni čovjek uz ženu u krznenom kaputu, dok svi vriedni hrvatski sinovi ulažu sve napore oružjem u ruci braneći hrvatski narod, čuvajući hrvatske seljačke domove od krvničkih ruku »narodne vojske«.

Prosledio je dalje ostevljajući dvie spodobu na uglu ulice od koje ga je jedna vodila u hladnu vojničku nastanbu, ali ipak njemu milu — ratnu nastanbu.

VLADO GROSPIĆ
račni izvjestitelj U. V.

PO ZAGORJU I PODRRAVINI

Još se miris mošta razliva po zagorskim selima, kad sam pošao na malo putovanje. Lišće je već opadalo. Lijepa »domaća« rječ budila mi je uspomene. Put me vodio po obroncima zagrebačke gore, Upuštismo se na konjima do jednog sela. Pjesma iz sela kazivala mi je, tko se tamo nalazi:

Kad na konja, kad na konja
mi ustaše sjedamo,
Vedrim okom u budućnost
domovine gledamo.

I već sam se našao okružen starijim borcima konjaničkog sklopa P. T. S.-a. Pitanja su se redala jedno za drugim, dok me na glas trublje ne ostaviše. Sa strane stajao je starčić i milim okom gledao naše vojnicičare. Pristupih mu, i on mi počeo pričati, kako je i on služio u husarskoj pukovnici. A onda su se nizali njegovi doživljaji s mudrim opomenama za mlade ljude.

Tad je i zamračilo, i ja ga od pratih kući. Izjadao mi se, starac od srca. Mislio je, da će doživjeti mirnu starost, a tamo došlo ovo vrijeme.

— I nedavno je bio napadaj, nastavio je, ali su se prevarili. Tu nas »oslobadja« f. zv. zagrebački odred. Sama tukara, što muški, što ženske. I ti nam govore o slobodi i o sreći, koju donose hrvatskom narodu.

Seljaci su već obračunali s njima. Jedan partizan tuži se u svom dnevniku: »narod nas se strašno bojao«, »narod nas je loše primao.« Na jednom mjestu je neizravno priznao uz koga je narod. On piše: »Na putu sam dobio jesti; narod je mislio o meni, da sam ustaša.« Kao izgubljen luta po zagorskim brežuljcima i razmišlja o proleterskoj revoluciji, a narod mu je stran i ne razumije ga. Hrvatsko selo živi svojim životom.

Iz tih drevnih domova dobiva snagu hrvatska borba, koja već stoljećima huji oko ovih domova.

Hrvatski seljak je pošten. U njemu je ukorijenjeno načelo, da ono što nije stekao svojom mukom, nije njegovo. U jednom zagorskom selu partizani su rekli seljacima, da si mogu besplatno pokositi sieno s nekadašnjeg vlastelinstva. Seljaci su tu uvijek kupovali sieno, pa su i ove godine, pokosivši sieno, donieli novce upravitelju.

Iz Varaždina krenuo sam u Podravinu. Vlak je vozio polagano. Predamnom su se redala sela, a ja sam promatrao te seljačke domove. Kroz ciele poviest se pokazalo, da je žarište hrvatstva seljački dom. Sve što se udaljavalo od tog seljačkog doma bilo krvno bilo duhovno bilo je sklono svim političkim bolestima. Jedino seljački dom bio je trajno nosilac bezkompromisne borbe hrvatskog naroda, on je trajni činbenik u toj borbi, koji ostaje uvijek isti, imala ta borba povoljne ili manje povoljne izgleda. Mogli bismo upravo govoriti o zakonu povezanosti hrvatske borbe i seljačkog doma.

Već u srednjem vijeku u teškoj borbi s raznim hordama s iztoka seljaštvo ostaje čuvar i branilac do-

maćeg ognjišta. Dok plemstvo i gradjanstvo, izgubivši vezu sa seljačtvom, u toku stoljetnih borbi napušta rodnu grudu i seli po svim krajevima Evrope, seljak je ostao na svom domu. Odnarodjivanje imalo je uspjeha jedino u krugovima nepovezanim s našim selom. Tu činjenicu opazio je A. Starčević i prvi proglasio seljaštvo temeljnim stazelem hrvatskog naroda. Braća Radići razvili su tu ideju u veličanstvenu nauku o seljačtvu i učinili seljaka nosiocem borbe hrvatskog naroda. U novije doba, kad hrvatski narod bivši izložen svakoj promičbi iz vana, a iznutra stranačkoj borbi, nastaje prvo probiranje našeg sela. Nepokolebljivi nosilac borbe ostaje jedino stari seljački dom, ekonomski jak, krvni i du-

hovni nosilac hrvatske predaje i hrvatskih osebina. S prodorom liberalizma i židovstva na naše selo stvarao se prvi seljački proletarijat. To je promjenljivi činbenik sastavljen od onih, koji su svoje zapili ili zakartali, od onih, koji su pošli u svijet ili grad i tu izgubili duhovnu vezu sa seljačkim domom, a kasnije se opet vratili; oni su postali ekspONENT svih mogućih režima i strujanja. Na njih su se oslanjali Živković i Jevtić, na njih se počtapaju preko partizanstva i danas Srbi u borbi protiv hrvatskog naroda.

Šišao sam u mjestu L. Djelo obnove već je počelo. Užurbano se radi oko popravka kolodvora, koga su partizani »oslobodili.« Okružili su me odmah vojnici poznate bojne P. T. S.-a, gdje je svaki drugi borac odlikovan s jednim ili dva odlikovanja. Veselo mi pripoviedaju, kako su nedavno pučevali u Varaždin. Medjutim nešto nije bilo u redu, pa ih zapovjednik kaznio tako, da su morali ići pješke u Varaždin, a samo su mule utovarili na vlak. Tada su mjesto prigovora zapjevali gangu:

Vlak polazi, mašina se kreće.

Vozu mule, a ustaše ne će.

Vojnici i narod čine jedinstvo. Red i mir vlada posvuda. Seljaci žavu. Seljak je upoznao veličinu današnje borbe i sudjeluje u njoj svim svojim snagama.

Iz ravne Podravine krenuo sam opet prema Zagorju. U mjestu I. spalili su partizani prekrasni dvorac. Sve to veže hrvatsku sadašnjost s prošlošću, sve uništavaju. Upravu se natječu u tome s bivšom talijanskom vojskom. I ovaj kraj podno Ivančice dobiva nov izgled. Otvaraju se rudnici. Svijet se žuri na posao. Nekada razvikani kotar kao vrlo pokvaren, može biti ponosan, da od šesdeset tisuća njegovih žitelja imade medju partizanima tek desetak ljudi. U pet dana partizanska vladavine u jednom mjestu partizani nisu uspjeli pronaći ustaški logor niti jednog ustašu. Narod se povezao uz ustašku borbu. Hrabri zahvati postrojbi P. T. S.-a pribavili su udivljenje ciologa kraja. Nema straha, jer ih brane ustaše.

R. i. P. T. S.-a J. MAČEK

OKUPATORI

su načinili taktičku pogriješku. Naime, »štab« uvidja, da je pljačkaška djelatnost partizana po Hrvatskoj uvelike osramotila »oslobodilačku« vojsku. On zamjera svojim podređenim to, što je narod na taj način još više protiv njih. U toj se okružnici doslovce kaže:

»Trebalo je uvijek imati u vidu, da naše jedinice operiraju na onom području, koji politički nije dovoljno obradjen, gdje narod pomaže Pavelićeve vlasti, pa pljačka koči političko obradivanje, te onemogućuje političke radnike.«

I o vlastitoj prehrani govori taj štab s najgornjim činjenicama. I tu partizani po vlastitom priznanju čine najveće »greške«. Kako ih seljaci primaju, kad oduzimaju njihovo privatno vlasništvo, napisao je politički komesar Rade u spomenutoj okružnici ovo:

»Seljaci moraju nositi nekoliko kilometara hranu i gubiti vrijeme, koje provode u poljskim radovima i zbog toga njihova polja štetuju, što stvara seljake nezadovoljnim i oni govore: »Samo vas hranimo, a od vas dobivamo svako zlo.«

Svojim drugovima prednjače partizanke, medju kojima se skupio najveći ološ, koji je zaboravio na osobne vrline. Partizanke su osobito grube u postupku prema narodu.

»Odnos boraca prema narodu nije na visini u jedinicama. Tako na primjer dvije drugarice iz III. bataljona u selu Beču sakupljale su seljake za prekopavanje ceste i ovako nastupile, piše partizanski komesar: — Kako se vi zovete?

— Odmah uzmite krampače i na kopanje ceste, a ako ne dođete ubit ću vas ko cucka.«

No partizani obiluju i svim drugim zlima. Tako se prema izpoviedi samog tog komesara vrše kradje. On doslovce veli:

»Ružnu sliku naše vojske kod naroda pruža samovoljan izpad pojedinih boraca i kradja. Tako na primjer borec II. bataljona kada su nedavno pratili ranjenike u jednom selu, gdje su večerali u kući ukrali su ženski kaput.«

Sliedi daljnje nabranje, što su sve partizani učinili, a po čemu ih je hrvatski narod zamrzio. Partizanski komesari uvidjaju, da im nema dugog obstanka, jer s razpuštenom skupinom, kao što su partizani, ne može se boriti. Zato se pojedini bivši partizani vraćaju svojim kućama, jer su uvidjeli, u kakav ih je položaj partizanstvo dovelo. Ostali su samo najokorjeliji, a i njih će nestati, jer im oružane snage zadaju svakog dana sve to teža udarce, dok ih konačno ne će nestati s područja Hrvatske.

Strie Miško

PRIPOVIDA...

EDNER

Dičice moja, sinovci moji lpi, bila vam u nas nika baba Joka, moja prva kona. Kako je Joka u mladosti ostala udovica s troje dičice, težki udovički život učinijo od babe ni agu ni poroba, a ni gjendara ni vilance.

Sidi ti tako jednoga dana prid Mijoljdan baba Joka u svojoj djavici uz ognjište i pribire očenaše. Sinovci joj, neviste i dica svako za svojim poslom, pa baba sama kod kuće. Sidi ti ona tako i moli Boga, kad na jednom očuje da prid kućom ništo klapnu i ču se glas:

— Ima li koga kod kuće?

Ositila se baba Joka ko bi to moga bit, pa se napravila gluva i ne javila se, ali je bržeholje skočila nastavila bronzinu na vatru i u nj turila vričicu duvana, koja se nalazila iza kadnja. A kad su oni izprid kuće po drugi put se javili, odzvala se baba Joka:

Ajde, ajde napridujte...

Upala su u kuću dva carska službenika, dva vilanca, nazvali Joki dobarveče i sili uz ognjište.

— Ti sama, bako?

— Je, sinko, je, sama...

— A di su ti ostali?

— A za poslom, sinko...

— A šta se to vari, bako?

— A ništa, sinko, nastavila samo vodu, poste ču malo krumpirove čorbice svari.

— Bi li nam malo kave izpekla, bako?

— A odakle mi kava, jedan ne bijo...

— Imamo uza se, samo ti sudje daj...

I baba Joka podtakne vatru i pristavi djezvu... Kako u bronzinu nije bilo vode, počne u njemu pucketat.

— Baba, meni se čini, da si ti zaboravila vodu ulit...

I podje da će skinut poklopac.

— Neka, neka, sinko, ne kreći ti u to, baba će to...

— Izpucat će ti bronzinu, baba, bog te vidijo...

— Neka puca, moj puca, samo ti pušci!

Nu vilanca podigne kapak i izvuče vričicu s duvanom.

— Ej, baba, što je ovo, duvan.

— Je, sinko, je, duvan.

Vilanc izvadi vagicu i vagne.

— Pet kila, bako.

— Je, sinko, je, pet kila. Prava ti je vagicu. Taman pet kila.

— A znaš li ti, bako, da se duvan ne smije držat u kući?

— Znam, sinko, znam. Ne smi se držat.

— I da se globa plaća.

— Znam, sinko, znam. Globa se plaća, velika globa.

— Ajd k vragu, baba, ti sve znaš, a opet držiš duvan u kući.

— A šta si se uzvika radi ti pet kila, to je ništa, gori na lisi ima pedeset kila.

Vilance se pogledaju, oni stariji napravi šaretom na čelu, ko veli baba luda i obojica klišnu na dvor pa na lisu. Kad su nji dva namakla na lisu, baba Joka čapa onu vričicu pa tres, tres, iztrese vas duvan na vatru. Nasta pusti dim, da ne vidiš prsta pred očima. Oni gori na lisi uzvikali se: Baba, izkapiše nam oči. Uduni tu vražju vatru!

— Oče, sinko, oče izkapat kad dimi.

— Razpiri vatru, baba, izskočiše oči.

— Oče, sinko, oče izskočit. A mokra drva, pa dimi, ne more se razpirit.

I doletiše ona dvojica i naletiše na babu.

— Vrag odnio tebe i tvoju vatru, šta radiš.

— Ništa, sinko, potakla vatru da vam kavicu izpečem.

— Odi k vragu ti i kava. Baba, gori na lisi nema duvana.

— E, nema, sinko, nema.

— Ajd k vragu, baba. Ti si luda.

— Je, sinko, je luda baba.

— Nego, baba, di je oni duvan?

— Koji duvan?

— Pa oni, što je bijo u bronzinu. Oni pet kila.

— Kakvi pet kila?

— Pa oni pet kila u vričici.

— Kakvoj vričici i kakav duvan, čuko jedan. Gnjiđo carska, ovako vi napadate

staro čeljade. Ma di mi je oni ožeg da vam glavu obllim. Ma di mi je samo. Sikiru mi vamo, da vam tikvu razkrižim, ajduci jedni, razbojnici...

I vidili moji vilanci, da je vrag odnijo šalu, da se s babom nije zgodno igrati te uhvate maglu, a baba im s vrata dovikuje:

— Da sam samo došla do čega, znali bi vi, s kim ste se ujtili u koštac, gnjiđe carske, ujduci i aramije.

A kad su carski službenici zamakli, baba se je grohotom nasmejala i dovikivala za njima:

— Je, sinko, je baba luda...

Prošla je i opet jedna godina, a da »Tito« i Englezi nisu zauzeli Zagreb. U četiri su godine barem četrdeset put najavili svoj trijumfalni ulazak u hrvatski glavni grad i propast hrvatske države. Najavljivali su da će doručkovati u Zagrebu, objedovati u Berlinu i slično.

Ustaška im je Hrvatska dokazala, da se u Zagrebu tako jeftino ne doručkuje, a na objed također nisu stigli u Berlin. Gdje i kako će se večerati, to ćemo tek vidjeti...

*

»Cervenoarmejci« su govorili: »Prvi dodir sa Titinim partizanima, prva velika pobjeda na Balkanu. Prvi sudar na hrvatskom tlu i ustaške rulje više nema.«

što se je dogodilo?

U prvom sudaru sa ustašama »armejci« su slomili zub i vikali: »Ovi se bore kao vragovi.« Nakon prvog dodira sa partizanima, njihovim drugovima, govore »armejci«: »To nije vojska, to je drumska banda.«

Svakako, vrlo zanimivo, zar ne?

napora tež-
ž b e putni
orija . . . :

Poslije napora tež-
ke službe putni
obrok prija . . . :

